

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Šárka Výprachtická

Advokát a klient - vzájemná práva a povinnosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 6. 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. 6. 2016

Šárka Výprachtická

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu své diplomové práce, panu JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D., za odborné vedení při zpracování této diplomové práce.

Šárka Výprachtická

Obsah

Úvod.....	5
1. Charakter vztahu mezi advokátem a klientem.....	7
1.1. Vznik vztahu mezi advokátem a klientem.....	8
1.2. Smlouva o poskytování právní pomoci	8
1.3. Ustanovení soudem.....	10
1.4. Určení Českou advokátní komorou	11
1.5. Právo a povinnost odmítnout poskytnutí právní služby.....	13
1.6. Právo odmítnout poskytnutí právní služby	13
1.7. Povinnost odmítnout poskytnutí právní služby	13
2. Práva a povinnosti advokáta ve vztahu ke klientovi	16
2.1. Právní úprava	16
2.2. Povinnost prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny	19
2.3. Povinnost zachovávat důstojnost advokátního stavu a profesionální etika	21
2.4. Povinnost pojištění pro případ odpovědnosti za újmu.....	23
2.5. Povinnost informovat klienta.....	24
2.6. Substituce.....	28
2.6.1. Substituční oprávnění.....	28
2.6.2. Substituční povinnost.....	29
2.7. Správa cizího majetku a advokátní úschova	29
2.8. Právo advokáta na odměnu	30
2.8.1. Smluvní odměna.....	32
2.8.2. Mimosmluvní odměna	34
2.8.3. Náhrada hotových výdajů, náhrada za promeškaný čas.....	36

3.	Povinnost mlčenlivosti	37
3.1.	Právní úprava	38
3.2.	Rozsah mlčenlivosti	38
3.2.1.	Věcný rozsah	38
3.2.2.	Osobní a časový rozsah	39
3.3.	Výjimky z povinnosti mlčenlivosti	40
3.3.1.	Zproštění klientem	40
3.3.2.	Sdělení informace spolupracující osobě	42
3.3.3.	Spor advokáta s klientem před soudem nebo jiným orgánem	43
3.3.4.	Kárné řízení a některá další řízení	44
3.3.5.	Exekuční řízení	44
3.3.6.	Daňové řízení	46
3.3.7.	Zabránění výnosů z trestné činnosti	49
3.3.8.	Nepřekážení TČ	51
3.3.9.	Prohlídky kanceláře a jiných prostor sloužících k výkonu advokacie ..	51
4.	Práva a povinnosti klienta	55
4.1.	Právo na svobodnou volbu advokáta	55
4.2.	Povinnost součinnosti	56
4.3.	Povinnost složit přiměřenou zálohu a uhradit odměnu	57
5.	Režimy odpovědnosti advokáta	58
5.1.	Kárná odpovědnost	58
5.2.	Odpovědnost za újmu	61
5.3.	Trestněprávní odpovědnost	63
6.	Zánik vztahu advokát – klient	64
6.1.	Poskytnutí právní služby	64
6.2.	Smrt	64

6.3. Výpověď	65
6.4. Překážka bránící poskytování právní služby	66
6.5. Vyškrtnutí ze seznamu	66
Závěr	67
Seznam zkratk	69
Seznam literatury	70
Abstrakt.....	79
Abstract.....	80
Klíčová slova	81
Key words	81
Název práce v anglickém jazyce.....	81

Úvod

Práva a povinnosti advokáta tvoří velmi širokou oblast, kterou není možné obsáhnout v rámci rozsahu diplomové práce. Jádrem práce proto bude analýza vzájemných práv a povinností mezi advokátem a klientem, tak jak vyplývají z právních a stavovských předpisů. Práva a povinnosti advokáta ve vztahu ke klientovi jsou pouhou výsečí z této oblasti, zároveň však dle mého názoru nejdůležitější a i nejzajímavější.

Téma práce je dle mého soudu aktuální především s ohledem na početnost advokátního stavu a skutečnost, že advokát je svrchovaným poskytovatelem právní služby. Přestože právní služby a právní pomoc mohou poskytovat i jiná právnícká povolání, advokát zde má výjimečné postavení a právě on poskytuje právní služby v plném a nejširším rozsahu. Je tedy do značné míry nezastupitelný při poskytování právní pomoci a tudíž i v rámci spravedlivého procesu. I proto je úprava práv a povinností klíčová a neméně důležitý je také dohled nad jejich dodržováním.

Téma vztahu advokáta a klienta bylo v různých obměnách zpracováno poměrně často. Přesto se však domnívám, že tato práce může přispět tím, že zasadí stěžejní elementy popisovaného vztahu do kontextu aktuálního vývoje judikatury a právní úpravy. Největší změny v rámci této problematiky se odehrály v otázce informační povinnosti a povinnosti mlčenlivosti advokáta a proto je mým cílem podrobit bližšímu zkoumání právě tyto oblasti.

Na začátku práce krátce zmíním povahu popisovaného vztahu a stručně představím pojem advokáta a klienta. Dále se pak budu věnovat vzniku právního vztahu mezi nimi. V této souvislosti zmíním otázku předsmluvní povinnosti advokáta, kdy mu zákon ukládá povinnost odmítnout poskytnutí právní služby, ačkoli právní vztah mezi advokátem a klientem ještě neexistuje. Následně se zaměřím na obsah právního vztahu a zároveň jádro celé práce, tedy jednotlivá práva a povinnosti advokáta, jakož i klienta. Z této dvojice subjektů má nepochybně více povinností advokát, coby profesionál v oblasti poskytování právních služeb. Největší prostor dostane povinnost mlčenlivosti, mnohdy nazývaná pilířem advokacie. Nicméně aby advokát mohl zachovávat mlčenlivost, musí se k němu nejdříve dostat informace, které jsou pak předmětem advokátního tajemství. Proto

považují za podstatné soustředit se nejprve na tuto část obsahu vztahu mezi advokátem a klientem. Ve vztahu ke klientovi je důležité i to, jaké následky má porušení povinností advokáta. Stále častěji je v praxi skloňována problematika odpovědnosti advokáta za újmu způsobenou klientovi při výkonu advokacie. Klienti spoléhají na advokáta v řadě životních situací, ať už se jedná o rodinné vztahy, správu majetku či vlastní svobodu klienta. Za jakých okolností je možné ze své situace po poskytnutí právní pomoci vinit advokáta? Jak se může klient bránit, když není spokojen s právní službou, kterou mu advokát poskytl? Odpovědi na tyto otázky se pokusím zodpovědět v předkládané práci. Práva a povinnosti doprovázejí i zánik vztahu advokáta a klienta, jehož popisem bude má práce zakončena.

Diplomová práce byla zpracována dle právního stavu ke dni 10. 6. 2016

1. Charakter vztahu mezi advokátem a klientem

Vztah advokáta a klienta má řadu specifických rysů. Mimo jiné obsahuje soukromoprávní i veřejnoprávní složky.¹ Klíčovým prvkem ve vztahu advokáta a klienta je vzájemná důvěra. Neméně důležitá je nezávislost advokáta. Tyto dva elementy se prolínají také všemi právy a povinnostmi, které jsou obsahem jejich vztahu. Jak již bylo řečeno v úvodu práce, advokát má v rámci poskytování právních služeb výlučné postavení. Právní řád obsahuje i výjimky, kdy právní pomoc mohou vykonávat i notáři, exekutoři apod., nicméně v omezeném rozsahu.

Pro pochopení vzájemného vztahu je nejprve potřeba ujasnit si, kdo vlastně je advokátem a za jakých podmínek může svou činnost vykonávat a pro koho, tedy kdo je klientem. Advokátem je osoba zapsaná do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou (dále jen "ČAK" nebo "Komora"). Podmínky zápisu stanovuje ustanovení § 5 ZoA.² Kromě tuzemských advokátů mohou na našem území vykonávat advokacii zahraniční advokáti, kteří mají oprávnění poskytovat právní pomoc v zemi mimo Evropskou unii, a advokáti z členských zemí Evropské unie v režimu tzv. evropského advokáta. Evropské advokáty dělíme na dva typy: hostující, kteří vykonávají advokacii v České republice dočasně či příležitostně, a usazené, kteří jsou zapsáni ve speciálním seznamu vedeného ČAK. Až na drobná omezení mohou evropští advokáti v České republice vykonávat advokacii v plném rozsahu.³ Zahraničního advokáta zapíše ČAK do seznamu po splnění předpokladů stanovených ustanovením § 5a odst. 1 OSŘ. Poté může poskytovat právní služby, avšak pouze v oblasti práva toho státu, ve kterém získal oprávnění poskytovat právní pomoc a mezinárodního práva. Definici pojmu klient neobsahuje žádný předpis. Nicméně lze dovodit, že klientem je každý, komu advokát poskytuje právní služby. Může jím být osoba fyzická, právnická i stát.

---

¹ MACKOVÁ, Alena. *Právní pomoc advokátů a její dostupnost*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. Právo a společnost. s. 45.

² Do seznamu advokátů bude zapsán ten, kdo o to písemně požádal a zároveň je plně svéprávný a bezúhonný, dosáhl vysokoškolského vzdělání v oboru právo, vykonával minimálně tři roky praxi jako advokátní koncipient, složil advokátní zkoušku a slib. Zároveň musí uhradit ČAK poplatek a ve výkonu advokacie mu nesmí bránit žádná překážka.

³ např. § 35p zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "OSŘ") stanoví povinnost ustanovit tuzemského advokáta jako konzultanta v procesních otázkách tam, kde zákon stanoví povinné zastoupení advokátem nebo může-li být zástupcem pouze advokát.

1.1. Vznik vztahu mezi advokátem a klientem

Ke vzniku vztahu advokáta a klienta může dojít několika způsoby. V praxi k tomu nejčastěji dochází na základě smlouvy, kterou advokát s klientem uzavírá. Mimo to může dojít k ustanovení advokáta soudem nebo jeho určení Komorou. Mezi uvedenými způsoby panuje vztah subsidiarity. To znamená, že upřednostňována je volba advokáta klientem a až není-li této možnosti využito, nastupuje ustanovení soudem. Určení Komorou je na místě, až pokud nejsou splněny podmínky pro ustanovení advokáta soudem.

Je důležité zdůraznit, že i když je advokát určen Komorou nebo ustanoven soudem, jeho povinnosti se nijak neliší od těch, které mu vzniknou uzavřením smlouvy o poskytování právní pomoci s klientem. Na kvalitu poskytnutých služeb to nesmí mít vliv a advokát takto nesmí činit rozdíly mezi svými klienty. Zákaz takového přístupu vyplývá z čl. 6 odst. 2 Etického kodexu. Kárně vinným byl proto shledán Komoru určený advokát, který se i přes opakované žádosti s klientem nesešel a nejednal přímo s ním, ale výhradně prostřednictvím svého zaměstnance.⁴

1.2. Smlouva o poskytování právní pomoci

Advokáta si nejčastěji vybírá sám klient, což je projevem jedné ze základních zásad soukromého práva - autonomie vůle. Právo klienta na svobodnou volbu advokáta zakotvuje i § 2a ZoA. Jestliže zvolený advokát souhlasí nebo není povinen odmítnout poskytnutí právní pomoci z důvodů uvedených v § 19 ZoA, uzavře s klientem smlouvu, která je nejčastěji nazvaná jako smlouva o poskytování právní pomoci. Ta ovšem není nikde v právním řádu samostatně upravena a je tedy považována za smlouvu inominátní dle ustanovení § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen "OZ"). V souladu s § 1746 odst. 1 OZ se na takovou smlouvu použijí zákonná ustanovení upravující typy smluv, jejichž podstatné náležitosti nejvíce odpovídají obsahu nepojmenované smlouvy. Typově nejbližší je smlouvě uzavírané mezi advokátem a klientem smlouva příkazní a vztah těchto dvou subjektů se tedy v zásadě bude řídit ustanoveními o příkazní smlouvě a samozřejmě příslušnými ustanoveními zákona č. 85/1996 Sb., zákona o advokacii, ve znění pozdějších

---

⁴ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 3. 6. 2005, sp. zn. K 91/04.

předpisů (dále jen "ZoA").⁵ Dle úpravy před rekodifikací soukromého práva bylo třeba rozlišovat vztah mezi advokátem a klientem – podnikatelem, který se řídil ustanovením o mandátní smlouvě dle zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník a klientem - nepodnikatelem, na který se uplatnila úprava OZ o příkazní smlouvě. Mám za to, že s ohledem na ustanovení § 3028 OZ se pro smlouvy uzavřené před účinností OZ uplatní výše uvedené rozlišení. Pojem poskytování právních služeb v sobě zahrnuje různorodé činnosti a lze se setkat s názorem, že při vyhotovení posudku k určité právní otázce se smlouva mezi advokátem a klientem bude řídit spíše ustanovením o smlouvě o dílo.⁶

Příkazní smlouva se řadí do kategorie smluvních typů, jejichž předmětem je činnost pro jiného. Smlouva uzavřená mezi advokátem a klientem vymezuje advokátův mandát, nenahrazuje plnou moc.⁷ Tu musí klient advokátovi udělit zvlášť, přestože nic nebrání tomu, aby byla součástí smlouvy o poskytování právní pomoci. Ustanovení příkazní smlouvy se vztahují pouze na její strany, zatímco plná moc se uplatní zejména ve vztahu k třetím osobám, se kterými advokát jako zmocněnec na základě plné moci jedná a kterým se plnou mocí prokazuje. Plná moc sama o sobě je pouze deklarací dohody o plné moci.⁸ S ohledem na výše uvedené není příliš praktické vtělit plnou moc do smlouvy o poskytování právních služeb. Jistě není v zájmu klienta, aby nezainteresované osoby znaly obsah takové smlouvy. Nadto je advokát vázán povinností mlčenlivosti, která by tak mohla být porušena. Z uvedeného plyne, že plná moc je třeba k jednání se třetími osobami, při jiných úkonech právní služby, např. při sepisu smlouvy, není plná moc nutná.

Stejně jako v předchozí úpravě, je i za účinnosti OZ nutné odlišovat klienta – podnikatele od nepodnikajících klientů, přesněji spotřebitelů.⁹ Na druhou jmenovanou kategorii klientů je třeba aplikovat i ustanovení týkající se spotřebitelské smlouvy

---

⁵ WINTEROVÁ, Alena. MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 7., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Linde Praha, 2014. s. 142

⁶ TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. s. 105

⁷ Plná moc je jednostranným právním jednáním zmocnitele, přičemž advokátovi lze pro civilní řízení v souladu s § 25 odst. 2 OSŘ udělit pouze tzv. procesní plnou moc, tj. opravňující ho k zastupování pro celé řízení. Dále rozlišujeme tzv. hmotněprávní plnou moc, jejíž rozsah v zásadě omezit lze. Srov. SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví a právní služby.* 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2006, 213 s. (Právo studium).s. 152-153.

⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.1.2013, sp.zn. 31 Cdo 2038/2011

⁹ § 419 OZ: „Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“

obsažené v § 1810 a násl. OZ.¹⁰ To má za následek rozšíření informační povinnosti před uzavřením smlouvy o sdělení týkající se např. ceny právní služby nebo práv z vadného plnění. Nově tuto povinnost advokátovi ukládá i novelizovaný zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o ochraně spotřebitele") který pro advokáty zavádí i řadu dalších povinností. Dopady zmiňované novely podrobněji rozeberu v kapitole pojednávající o informační povinnosti advokáta. Na tomto místě bych pouze zmínila, že dle mého názoru existovala rozšířená informační povinnost ve vztahu ke spotřebiteli již od účinnosti OZ a zákon o ochraně spotřebitele ji pouze dále rozvedl a uložil advokátovi další povinnosti.

Mezi další výhody plynoucí z předmětných ustanovení pro klienta – spotřebitele patří pro něj příznivější výklad v případě nejednoznačnosti výkladu obsahu smlouvy a zákaz ujednání zakládajících nerovnováhu mezi advokátem a klientem. Naproti tomu klientovi, který smlouvu uzavřel jako podnikatel, nemusí advokát sdělit informace o ceně, ani ji s ním sjednat.

1.3. Ustanovení soudem

Vztah mezi advokátem a klientem může vzniknout i na základě soudního rozhodnutí. V civilním řízení na tuto možnost pamatuje § 30 OSŘ. Zástupce účastníkovi řízení ustanoví soud, resp. předseda senátu, pokud o to účastník požádá a jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Je-li to pro ochranu zájmů účastníka nutné nebo v případě tzv. advokátského procesu,¹¹ bude tímto zástupcem advokát. Při splnění zákonných předpokladů není ustanovení zástupce na úvaze soudu a soud musí žádosti vyhovět.¹² Není-li dán některý z důvodů § 19 ZoA, nesmí advokát zastoupení odmítnout. Jiné důvody, např. pracovní zaneprázdnění, před soudy v minulosti neobstály.¹³ Advokát pak pro jednání před soudem nepotřebuje plnou moc udělenou klientem, postačuje rozhodnutí o ustanovení právním zástupcem.

---

¹⁰ UHLÍŘ, David. Vliv nového občanského zákoníku na vztahy mezi advokátem a klientem. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 2013, č. 5. s. 12.

¹¹ Tímto termínem se označuje řízení, ve kterém musí být účastník zastoupen advokátem. Takovým řízením je např. dovolací řízení dle § 241 an. OSŘ. Srov. SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Právní služba: advokacie, notářství, patentoví zástupci, daňoví poradci, soukromí soudní exekutoři*. 3. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s.64.

¹² Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 10. 1999, sp. zn. 12 Co 768/99

¹³ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 8. 2000, sp. zn. 25 Co 318/2000

Obdobnou úpravu nalezneme i v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "TŘ") a zákoně č. 150/2002 Sb., soudním řádu správním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "SŘS"). Nemá-li obviněný obhájce, přestože ho dle zákona mít musí, ustanoví mu ho soud. Soud ustanoví advokáta i obviněnému, který nespadá do kategorie tzv. nutné obhajoby, ale z finančních důvodů si obhájce nemůže dovolit. SŘS upravuje ustanovení advokáta soudem v ustanovení § 35 odst. 2 a 8.

Advokát může být soudem dále ustanoven jako opatrovník. To se děje především v případech, kdy účastník nemá procesní způsobilost a není tedy schopen před soudem samostatně jednat nebo nemůže před soudem vystupovat.¹⁴ Typické je to v řízení, kde je účastníkem obchodní korporace a nemá fungující statutární orgán. Dále tak může určit zákon, např. v ustanovení § 118 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Výkon činnosti opatrovníka se dle § 1 odst. 2 ZoA považuje za výkon advokacie.

1.4. Určení Českou advokátní komorou

Jestliže zájemce o poskytnutí právní služby neuzavře smlouvu s advokátem a ani nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem, nastupuje poslední alternativa – určení Komorou dle § 18 odst. 2 ZoA. Tím by mělo být zaručeno, že se právní pomoci dostane skutečně každému. Komora může po žadateli vyžadovat, aby doložil odmítnutí advokátů, u kterých se snažil domoci poskytnutí právní služby.¹⁵ Advokát, kterého Komora určí, má povinnost odmítnout potenciálního klienta, pokud by nastal některý z důvodů popsanych v § 19 ZoA nebo jde o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí předmět a rozsah právních služeb, které mají být poskytnuty. Samotné rozhodnutí bez dalšího ale nezakládá oprávnění k zastupování ve vztahu ke třetím osobám a klient musí advokátovi udělit plnou moc. Lze tedy dovodit, že rozhodnutí Komory zakládá pouze kontraktní povinnost advokáta k uzavření smlouvy s klientem.¹⁶ Zároveň lze spatřovat nedostatek součinnosti v takovém jednání poučeného klienta, odmítne-li advokátovi plnou moc udělit. V návaznosti na to

---

¹⁴ Procesní způsobilost má dle § 20 odst. 1 každý v tom rozsahu, v jakém je svéprávný.

¹⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPEŇ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 116.

¹⁶ Srov. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. IV. ÚS 405/04, Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. I. ÚS 2474/11.

může advokát ve smyslu §20 odst. 2 ZoA požádat Komoru, aby klientovi určila jiného advokáta.

Pokud žadatel spolu s návrhem na určení advokáta předloží Komoře i vyplněný formulář, který je přílohou vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 275/2006 Sb., kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu, ve znění pozdějších předpisů, a prokáže tak své příjmové a majetkové poměry, může Komora mezi podmínky vymezené v rozhodnutí o určení advokáta zahrnout i poskytnutí služeb za sníženou odměnu či dokonce bezplatně.¹⁷ Pominou-li důvody, pro které byl advokát Komorou určen, nebo selepší ekonomické poměry klienta, je povinností Komory určení advokáta zrušit, případně zrušit podmínku poskytnutí právních služeb za sníženou odměnu nebo bezplatně a to i se zpětnou účinností. Taková situace může nastat např. pokud si klient sám zvolí advokáta nebo dojde k ustanovení advokáta soudem. Ve zmíněných případech poskytuje ZoA klientovi ochranu prostřednictvím povinnosti advokáta po dobu 15 dnů od zrušení jeho určení činit všechny neodkladné úkony, typicky podat opravný prostředek. Sdělí-li klient výslovně, že na této zákonné ochraně netrvá, není povinností (ani právem) advokáta tak činit. Konečně je třeba upozornit na závěr Ústavního soudu, že *„zrušení takového určení zakládá pouze titul k odstoupení od smlouvy a k výpovědi udělené plné moci“*.¹⁸

Platí, že advokáta určí Komora v téže věci žadateli pouze jednou. To se samozřejmě nevztahuje na situace, kdy advokát odmítne poskytnutí právní služby z důvodu v § 19 ZoA. Mimo to může advokát odmítnout budoucího klienta i v případě, že dle jeho posouzení se jedná o *„zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva“*.¹⁹ V této souvislosti považují za vhodné poznamenat, že poskytnutím právní služby se rozumí i rozbor případu a sdělení klientovi, že jde o neoprávněný zájem.

---

¹⁷ § 18 odst. 3 ZoA

¹⁸ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. IV. ÚS 405/04

¹⁹ § 18 odst. 2 ZoA

1.5. Právo a povinnost odmítnout poskytnutí právní služby

Jak již bylo řečeno v úvodu, právní služby poskytují kromě advokátů i jiné profese. Ovšem výhradně advokáti mají toto právo (a povinnost) v rozsahu celého právního řádu. V určitých případech je advokátovi umožněno či přikázáno poskytnutí právní pomoci odmítnout. V rámci toho rozlišuje ZoA čtyři druhy situací. Může se tak stát před nebo po převzetí věci klienta a z vlastního rozhodnutí advokáta nebo povinnosti tak učinit stanovené zákonem.²⁰ Pokud se tak děje před vznikem právního vztahu, hovoříme o určité předsmulvné povinnosti advokáta.

1.6. Právo odmítnout poskytnutí právní služby

Advokát nemá povinnost poskytovat právní služby všem. V zásadě je pouze na jeho uvážení, komu právní služby poskytne. Právo odmítnout klienta však advokátovi nepřisluší, byl-li ustanoven soudem dle § 30 odst. 3 OSŘ nebo dle § 18 odst. 2 ZoA určen Komorou. Namísto odmítnutí má možnost, a za okolností popsaných v § 19 ZoA povinnost, obrátit se na soud, resp. Komoru a požádat o zrušení svého ustanovení, resp. určení. Zákon umožňuje advokátovi odmítnout poskytnutí právní služby i po převzetí věci. Důvodům, z kterých tak může učinit, se budu věnovat v kapitole pojednávající o zániku právního vztahu mezi advokátem a klientem. Nicméně s ohledem na výše uvedené neurčitě formulované podmínky, může být problematické posoudit, kdy je advokát klienta oprávněn odmítnout. Kárná a soudní praxe ukázala, že toto oprávnění advokátovi nenáleží, má-li jiný názor na úspěšnost ve věci než jeho klient.²¹

1.7. Povinnost odmítnout poskytnutí právní služby

Za účelem zachování nezávislosti ukládá ZoA advokátovi povinnosti související se střetem zájmů. Důvěru klienta si zachová nejen mlčenlivostí, ale i klientovým vědomím, že získané informace nevyužije (byť ne nutně se špatným úmyslem) při zastupování jiné osoby s rozpornými zájmy. Za tím účelem § 19 ZoA taxativně vyjmenovává situace, za kterých je advokát povinen odmítnout poskytnutí právní služby. Je třeba zdůraznit, že

---

²⁰ MACKOVÁ, Alena. *Právní pomoc advokátů a její dostupnost*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001, Právo a společnost, s. 132

²¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 25 Co 69/2001

za těchto okolností není prostor pro uvážení advokáta a ten tedy musí poskytnutí právní služby odmítnout.²² Úprava obsažená v ustanovení § 19 ZoA je úpravou kogentní a nelze ji vyloučit jednostranným nebo souhlasným prohlášením stran, jejichž zájmy jsou v rozporu.

V první řadě nesmí advokát v téže věci poskytovat právní služby osobám, jejichž zájmy jsou odlišné. Má-li tedy o poskytnutí právních služeb zájem osoba s rozpornými zájmy ve vztahu ke klientovi, kterému již právní službu poskytl, advokát poskytnutí právních služeb této osobě odmítne.²³ Stejně pravidlo platí, i pokud právní službu neposkytl přímo advokát, ale jeho stavovský kolega, se kterým vykonává advokacii společně nebo který je zaměstnancem téhož zaměstnavatele nebo přímo jeho zaměstnavatel. Zákaz platí pro stejnou věc,²⁴ i věc související. Na zmíněnou zákonnou úpravu navazuje čl. 7 odst. 1 Etického kodexu, který reaguje na případy sporu ze smlouvy zhotovené advokátem. V tomto sporu smí advokát zastupovat jednu ze stran pouze v případě, že obě strany již při zhotovování smlouvy věděly, že advokát poskytuje právní služby pouze jedné z nich a měly možnost obstarat si vlastního právního zástupce. I když mezi osobami neexistuje střet zájmů, může advokát poskytnout právní službu více osobám jen za předpokladu, že s tím všechny tyto osoby souhlasí. Uplatnění se tomuto pravidlu nedostane v případě, že byl advokát ustanoven soudem nebo určen Komorou. Čl. 7 odst. 3 Etického kodexu ukládá advokátovi povinnost odmítnout poskytnutí právní služby, i jestliže rozpor v zájmech zatím neexistuje, ale zjevně hrozí.

Odmítnout poskytnutí právní služby je advokát povinen rovněž v případě, že je nositelem informace o jiném současném nebo bývalém klientovi, která by mohla žadatele o poskytnutí právní služby neoprávněně zvýhodnit.²⁵

Kromě zájmů osob, pro které advokát vykonává právní službu, může dojít i ke střetu zájmu (potenciálního) klienta a samotného advokáta nebo jeho osoby blízké. Na tyto případy pamatuje § 19 odst. 1 písm. d) a zejména e) ZoA. Advokát nemůže poskytnout

---

²² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 11 Ca 98/2003.

²³ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 12. 11. 1996, sp. zn. K 87/96: „*Neodmítnutí právní pomoci ve věci proti vlastnímu klientovi je hrubým porušením povinností advokáta a nepřípustným porušením základních etických principů výkonu advokacie.*“

²⁴ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. K 11/07.

²⁵ Např. po smrti klienta převzít právní zastoupení dědice svého klienta. Blíže viz rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 21. 10. 2011 sp. zn. K 94/2011.

právní službu ve věci, jejíž projednání se účastnil přímo advokát nebo osoba jemu blízká. Musí odmítnout i takového klienta, jehož zájmy kolidují se zájmy advokáta nebo osoby jemu blízké. Sice není obecně zakázáno poskytnutí právní služby blízké osobě, nicméně z pochopitelných důvodů osobní zainteresovanosti se doporučuje, aby tak advokáti nečinili.

V zájmu klienta je povinností advokáta odmítnout poskytnutí právních služeb i v situacích, kde nehrozí riziko střetu zájmů. Čl. 8 odst. 2 Etického kodexu ukládá advokátovi povinnost zvážit svou pracovní zátěž. Pokud by se věnoval velkému počtu klientů nebo řešil několik skutkově či právně složitých kauz, mohlo by neodmítnutí klienta být ve svém důsledku na škodu jeho zájmům. Stejně tak pokud jde o jeho zdravotní stav fyzický i psychický. Kárný senát jasně vyslovil, že skutečnosti týkající se zdravotního stavu advokáta nebo jeho rodinných příslušníků klienta „*nemusí vůbec zajímat*“.²⁶ Advokát je dále povinen informovat klienta o tom, že v dané problematice nemá dostatečné znalosti či zkušenosti. Tato situace nastává zpravidla u specifických právních problémů v úzce specializovaných právních oborech, jako je např. právo k nehmotným statkům či problematika vyžadující znalost cizího práva. Pokud i přes poučení klient na svém výběru advokáta trvá, poskytnutí právní služby není vyloučeno. Advokátovi lze pak jen doporučit spolupracovat s jiným advokátem nebo odborníkem v dané oblasti, s čímž ostatně počítá i čl. 8 odst. 3 Etického kodexu. Souhlas klienta zákaz poskytnutí právní služby neodstraní, byl-li advokát určen Komorou nebo ustanoven soudem. V neposlední řadě je povinností advokáta odmítnout právní službu, jestliže tuto povinnost má jiný advokát vykonávající s ním advokacii ve sdružení nebo ve společnosti.

---

²⁶ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2015, sp. zn. K 8/2015.

2. Práva a povinnosti advokáta ve vztahu ke klientovi

2.1. Právní úprava

Mezi základní prameny právní úpravy řadíme ústavní předpisy, které zakotvují zejména práva klienta ve smyslu jejich ochrany vůči zásahům státu a kladou meze jejich omezením. Právo každého na soudní ochranu zakotvené v čl. 90 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je následně rozvedeno usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "LZPS"), které v čl. 37 odst. 2 garantuje právo na právní pomoc v řízení před soudy a v čl. 40 odst. 3 právo na obhajobu. LZPS toto právo přiznává každému, tj. nejen občanům České republiky.

Provedení těchto ústavních norem zajišťuje zejména ZoA, který je zároveň stěžejním předpisem upravujícím vztah advokáta a klienta. Obsahuje vymezení pojmu výkon advokacie, postavení advokáta, definici právní služby apod. Advokací se dle ustanovení § 1 ZoA rozumí poskytování právní služby za podmínek stanovených zákonem. Právní služba je poskytována zpravidla za úplatu a dle demonstrativního výčtu v ZoA se jí rozumí „*zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udílení právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu.*“²⁷ Za poskytování právních služeb je považována i činnost opatrovníka. Vymezení pojmu advokacie je klíčové především ve spojitosti s povinností mlčenlivosti nebo v návaznosti na pojištění advokáta.

Druhý nejvýznamnější předpis se řadí do kategorie stavovských předpisů a je jím Usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (dále jen "Etický kodex"). Obsahuje poměrně ucelenou kodifikaci pravidel profesní etiky a jejich porušení je sankcionováno v rámci kárného řízení. Stavovské předpisy vydává ČAK nejčastěji ve formě usnesení představenstva anebo sněmu ČAK, a to na základě zákonného zmocnění obsaženého v ZoA. Ustanovení v nich obsažená se vztahují pouze

---

²⁷ § 1 odst. 2 ZoA

na členy ČAK. Výjimkou jsou některá ustanovení stavovských předpisů, která se vztahují i na uchazeče o zápis do seznamu advokátních koncipientů. Ve vztahu ke klientovi jsou dále významné zejména následující stavovské předpisy: usnesení představenstva ČAK č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. 12. 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta, usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku ze dne 28. 6. 2004, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem, usnesení představenstva ČAK č. 6/2006 Věstníku ze dne 12. 9. 2006, kterým se stanoví postup při určování zástupce České advokátní komory při provádění prohlídek a kontrol a usnesení představenstva ČAK č. 2/1998 Věstníku ze dne 14. 4. 1998, kterým se upravuje smírčí řízení.

Česká advokátní komora je členem Rady evropských advokátních komor (dále jen "CCBE"), která v roce 1988 přijala vlastní Etický kodex advokátů Evropské unie (dále jen "kodex CCBE") a roku 2006 Chartu základních principů evropské advokacie. Pro vztah advokáta a klienta jsou z obsahu těchto mezinárodních dokumentů nejvýznamnější principy mlčenlivosti a loajality vůči klientovi, ale také princip důstojnosti a cti advokacie a poctivosti a dobré pověsti advokáta. Kodex CCBE je závazný pro advokáty zapsané v seznamu advokátů ČAK, v rámci přeshraniční činnosti v Evropské unii, Evropském hospodářském prostoru a advokáty z pozorovatelských států CCBE.²⁸

Jelikož advokacie spadá do kategorie tzv. nezávislých povolání, její výkon naplňuje znaky podnikání a jako taková je vykonávána zpravidla za úplaty, významnou je i vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen "advokátní tarif"). Mezi další předpisy nižší právní síly je na místě jmenovat vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (dále jen "advokátní kárný řád") a vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 275/2006 Sb., ze dne 31. května 2006, kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu.

---

²⁸ Etický kodex advokátů Evropské unie: Důvodová zpráva. *Bulletin advokacie: Předpisy o advokacii, zvláštní číslo*. 2011. s. 382.

Mezi další předpisy, které mají vliv na vztah advokáta a klienta, patří OSŘ, především ustanovení o zastoupení, ustanovení advokáta a nákladech řízení. Zastoupení a ustanovení advokáta, resp. obhájce v trestním řízení je předmětem úpravy SŘS, TŘ, OZ a zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Nepřímý vliv zejména na informační povinnost advokáta ve vztahu ke klientovi má zákon o ochraně spotřebitele.

Do vztahu advokáta a klienta, konkrétně do povinnosti advokáta zachovávat mlčenlivost zasahuje mimo již zmíněné předpisy zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "DŘ"), zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "EŘ").

Nelze zapomenout ani na mezinárodní úpravu, neboť nezřídka je ve vztahu advokáta a klienta obsažen mezinárodní prvek. Při posuzování rozhodného práva pro režim vztahu advokáta a klienta se uplatní jednak zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, ale především příslušné právní normy práva Evropské unie, které mají aplikační přednost před právními normami členských států. Nejvýznamnější kolizní normou unijního práva je nařízení č. 593/2008/ES o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I.) (dále jen "Řím I"). Na smlouvy uzavřené před účinností nařízení Řím I., tedy datem 17. 12. 2009, se bude aplikovat Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy z 19. 6. 1980, č. 64/2006 Sb. m. s. Spíše výjimečně připadá v úvahu uplatnění nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II.). Obě zmiňovaná nařízení stojí na principu tzv. univerzální použitelnosti, tj. právo takto určené „*se použije bez ohledu na to, zda je právem některého z nečlenských států či nikoliv*“.²⁹ Přednost před nimi mají mezinárodní smlouvy, konkrétně dvoustranné smlouvy o právní pomoci, uzavřené se státy, jež nejsou členy Evropské unie.

---

²⁹ čl. 2 nařízení Řím I.

2.2. Povinnost prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny

Tato bezpochyby základní a zásadní povinnost advokáta ve vztahu ke klientovi je zakotvena v § 16 ZoA a následně podrobněji rozvedena v čl. 6 Etického kodexu a čl. 2.7 Etického kodexu CCBE. Tvoří jeden z pilířů nezávislosti advokáta, neboť oba zmíněné kodexy nadřazují zájmy klienta nad profesní a osobní zájmy advokáta anebo zájmy ostatních advokátů. V rozporu s touto premisou by byla situace, kdy provádění určitých úkonů nemá pro klienta nebo úspěch ve věci žádný význam a pouze navyšuje odměnu advokáta. Advokát si musí klást otázku, jaký je smysl pokynů klienta a čeho chce klient svými pokyny dosáhnout. Měl by být schopen rozpoznat, jaké důsledky bude mít provedení pokynu a zda vedle zamýšleného cíle nedojde nepřímo i k poškození např. jiných práv klienta. Limity této povinnosti spočívají v rozporu s právními a stavovskými předpisy, které mají před pokyny klienta přednost. Klient díky tomu získává důvěru, že až na uvedené omezení budou jeho oprávněné zájmy a pokyny tím jediným, čím se bude advokát při poskytování právních služeb řídit. Pokud dojde k situaci, kdy klientův požadavek odporuje zákonu či stavovskému předpisu, je povinností advokáta jeho provedení odmítnout. O důvodech, proč tak učinil, je povinen klienta poučit. Zároveň v § 20 odst. 2 ZoA je advokátovi dána možnost vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb. V této souvislosti je na místě zmínit, že o konkrétních důvodech vypovězení plné moci musí advokát zachovat mlčenlivost, jinak se dopustí kárného provinění.³⁰

V rámci výše vymezených hranic ukládá § 16 odst. 2 ZoA advokátovi povinnost jednat čestně a svědomitě. Při provádění pokynů klienta musí advokát využívat veškeré zákonné prostředky, které má k dispozici. Ani dle pokynu klienta nesmí advokát v řízení před soudy a jinými orgány uvádět nepravdivé nebo klamavé informace nebo navrhopvat takové důkazy, jestliže je mu to o nich známo a uvádět tak soud nebo jiný orgán, před kterým se řízení koná v omyl. Kárným proviněním je takové jednání advokáta, který navrhne nařízení exekuce a trvá na jejím vedení proti povinnému a v návrhu výslovně uvádí, že povinný předmětnou částku neuhradil, přestože tato již byla zaplácena.³¹

---

³⁰ Rozhodnutí odvolacího senátu ČAK ze dne 14. 9. 1999, sp. zn. K 212/98.

³¹ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. K 95/2008.

Výše uvedené může vést k oslabení důvěry klienta a ochoty sdělit advokátovi veškeré dostupné informace. Advokát je sice vázán mlčenlivostí, nicméně není přípustné např. navrhnout výslech osoby dosvědčující klientovo alibi, když mu o ní klient nebo někdo jiný sdělil, že lže.³²

Klíčovým problémem je určení toho, co jsou oprávněné zájmy klienta, resp. kdy je zájem klienta neoprávněný. V literatuře se jako příklad uvádí odmítnutí substitučního zastoupení advokáta při soudním jednání, jestliže by mu to znemožnilo plánovanou dovolenou.³³ Dle mého soudu to však není zcela jednoznačné. Vždyť klient si advokáta mnohdy vybírá dle různých doporučení, na základě osobní zkušenosti svých přátel apod. Je jen logické, že pak očekává, že právní služby mu bude poskytovat daný advokát osobně. Samozřejmě by měl být seznámen se substitučním oprávněním advokáta dle § 26 ZoA, ale přesto může být naprosto oprávněný jeho zájem na tom, aby na složitém či náročném jednání byl konkrétní advokát osobně účasten. Dalším příkladem neoprávněného zájmu je, trvá-li klient na podání žaloby ihned, i když klientovi nehrozí nebezpečí z prodlení nebo jiná újma. V kárné praxi byl jako neoprávněný označen pokyn klienta, aby se advokát „účastnil organizované akce, jejímž cílem bylo zabránit zaměstnancům protistrany ve vstupu do objektu podniku, a zastavit tak výrobu.“³⁴

Neoprávněné zájmy je nutné odlišit od nevhodných pokynů klienta. Stejně jako v prvním případě je advokát povinen poučit klienta o tom, že se mu jeví vhodnější postupovat ve věci jinak. Ovšem neustoupí-li klient od svého přání, je advokát povinen (na rozdíl od neoprávněného pokynu) takovýto pokyn respektovat a provést ho. Zde se jasně projevuje nadřazení zájmů klienta nad těmi advokátovými.³⁵ V krajním případě by bylo možné uvažovat o narušení důvěry a ukončení vzájemného vztahu. Takovým případem ale není situace, kdy má advokát rozdílný pohled na úspěšnost ve věci.³⁶

---

³² PATĚK, Daniel. Vztah advokáta a klienta. *Právní rádce*. 2002, roč. 2002, č. 2. s. 7.

³³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPEŇ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 453.

³⁴ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 11. 2004 sp. zn. K 125/03.

³⁵ Povinnost advokáta chránit a prosazovat zájmy svého klienta. *Maurlegal.cz* [online]. [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <http://www.maurlegal.cz/rady-zkusenosti/308-povinnost-advokata-chranit-a-prosazovat-zajmy-sveho-klienta>

³⁶ Srov. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 25 Co 69/2001., Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 25. 5. 2005 sp. zn. K 138/04: „Advokát není oprávněn ignorovat příkaz klienta k podání odvolání, byť by byl sám subjektivně přesvědčen o jeho případné neúspěšnosti.“

To, že je vztah advokáta a klienta založen především na důvěře potvrzuje mimo jiné i zákaz ověřování pravdivosti nebo úplnosti informací získaných od klienta, který je zakotven v čl. 6 odst. 3 Etického kodexu. Zde je nutno rozlišit informace od klienta a právní informace, které advokát zjišťuje a hodnotí sám. Pochopitelně tedy pro advokáta není zavazující právní posouzení situace ze strany klienta. Pro úplnost je třeba dodat, že shora popsany zákaz „*nezakládá domněnku pravdivosti a úplnosti klientových informací advokátovi*“³⁷.

2.3. Povinnost zachovávat důstojnost advokátního stavu a profesionální etika

Profesní etika je jedním z nástrojů ochrany důvěry ve vztahu advokáta a klienta a samozřejmě i důvěry ve výkon advokacie v očích veřejnosti. Děje se tak díky pravidlům, která advokáta zavazují nejen v profesním životě. Jsou obsažena v ZoA a zejména v Etickém kodexu. Ten ukládá advokátům povinnosti ve výrazně širším okruhu. Stejnou tendenci lze pozorovat nejen u kárných, ale i soudních rozhodnutí. Například neplnění vyživovací povinnosti vůči svým nezletilým dětem je považováno za jednání snižující důstojnost advokátního stavu.³⁸ Dochází zde k situaci, kdy podzákonná norma – stavovský předpis - ukládá rozsáhlejší omezení než zákon. V návaznosti na čl. 4 odst. 1 LZPS vyvstává otázka, zda tak povinnost není advokátům uložena v rozporu se zákonem. ZoA ponechává v § 53 odst. 1 písm. f) úpravu podrobností práv a povinností advokátů a advokátních koncipientů stavovským předpisům. Nicméně zde dochází k uložení povinnosti ne v mezích zákona, ale „*způsobem, který mění výslovnou zákonnou úpravu*“³⁹ V komentářové literatuře se objevuje argument, že takový zásah do práv advokáta, resp. do jeho osobní sféry lze odůvodnit ochranou vyšších hodnot.⁴⁰ Tím jsou myšleny veřejné zájmy a advokátní stav. Veřejnost vnímá i takové chování advokáta, které s profesním životem nesouvisí a nejrůznější excesy bezpochyby mohou mít vliv na postoj a důvěru nejen k advokátnímu stavu, ale ve svém důsledku i k justičnímu systému

---

³⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 454.

³⁸ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 14. 3. 2014, sp. zn. K 69/2013.

³⁹ SOKOL, Tomáš. Svoboda projevu a povinnosti advokáta (k diskusi). *Bulletin advokacie*. 2002, roč. 2002, č. 2, s. 14.

⁴⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 444.

jako celku. Přestože tedy souhlasím s určitým omezením některých projevů členů advokátního stavu v soukromém životě, domnívám se, že by de lege ferenda bylo vhodné toto omezení zakotvit přímo v zákoně.

Advokát se k zachování důstojnosti zavazuje při vstupu do profese složením slibu. Hned v úvodu Etického kodexu je v čl. 4 odst. 1 obsažena povinnost chovat se poctivě, čestně a slušně. Většina kárných rozhodnutí se týká právě porušení důstojnosti advokátního stavu a této obecné skutkové podstaty. Z dikce § 32 odst. 2 ZoA vyplývá, že se advokát kárného provinění dopustí jak úmyslným, tak nedbalostním jednáním. Porušením etických pravidel je i neplnění převzatých závazků. Závažným způsobem snižuje důstojnost advokátního stavu advokát, který „nesplní své závazky z půjček, které uzavřel“ nebo „neplatí pronajímateli dohodnuté nájemné a úhradu za plnění poskytovaná za užívání prostor, které užívá k výkonu advokacie“.⁴¹ Nutno podotknout, že v obou jmenovaných případech bylo advokátům uloženo nejpřísnější kárné provinění – vyškrtnutí ze seznamu advokátů. V souvislosti s výkonem advokacie nesmí advokát vědomě uvádět nepravdivé skutečnosti a dopouštět se písemných, ústních, ale ani mimických projevů, které snižují důstojnost advokátního stavu. Proto je předložení listiny s vědomě podvrženým obsahem kárným proviněním.⁴²

Jak bylo uvedeno výše, pojmu důstojnost advokacie a čestnému, resp. nečestnému jednání advokáta bylo kárnými orgány ČAK věnováno mnoho pozornosti. Za všechny uvedu několik příkladů, které se týkají porušení advokátní etiky ve vztahu ke klientovi. Nečestně jednal advokát, který k vymáhání své odměny po použil informace získané v souvislosti s poskytováním právních služeb.⁴³ Kárně potrestán byl advokát, který postoupil pohledávku vůči bývalé klientce třetí osobě, kterou následně zastupoval při vymáhání předmětné pohledávky.⁴⁴ Kárně se provinil advokát, který neodstranil vady podané žaloby a „na dotazy klienta reagoval bezdůvodnou výpovědí plné moci.“⁴⁵

---

⁴¹ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 27. 2. 2003, sp. zn. K 130/02 a Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 19. 9. 2003, sp. zn. K 86/02. Stejně se k neplnění závazků advokáta vzniklých v profesním i osobním životě vyjadřovala kárná komise v následujících případech: Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. K 26/2013, rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 6. 2015, sp. zn. K 27/2015.

⁴² Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 6. 1998, sp. zn. K 107/98.

⁴³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 15. 7. 2013 sp. zn. K 134/2012.

⁴⁴ Kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. 10. 2014 sp. zn. K 62/2014.

⁴⁵ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. K 68/2008.

Důstojné chování advokáta bezesporu dokresluje i jeho vnější vzhled, zejména oděv. Až na výjimku, upravenou v § 17a odst. 1 ZoA, spočívající v povinnosti nosit talár v trestním řízení, řízení před Nejvyšším soudem ČR, Nejvyšším správním soudem ČR a Ústavním soudem ČR, není tato problematika závazně upravena žádným právním ani stavovským předpisem. Navzdory tomu je pro advokáty ve vztahu k jejich klientům důležité mít na paměti nepsaná pravidla společenského odívání. Kromě kvality jeho podání, kultury vyjadřování nebo jiných projevů, i oděv advokáta působí na klienty současné i potencionální. Stejně je tomu při vystupování před soudy a dalšími orgány, když hájí zájmy klienta. Samozřejmě to není rozhodujícím faktorem, ale pro reprezentaci advokátního stavu a zejména klienta je podstatné odpovídající úpravou zevnějšku podtrhnout celkový dojem. A vzhledem k čas od času se objevující kritice, to není od věci připomenout.⁴⁶

2.4. Povinnost pojištění pro případ odpovědnosti za újmu

Zákon ukládá advokátovi povinnost pojistit se pro případ odpovědnosti za újmu, což vede mimo jiné i k ochraně zájmů klienta. Advokát odpovídá za újmu, kterou způsobí klientovi v souvislosti s výkonem advokacie on i jeho zaměstnanci nebo zástupci. O odpovědnosti za újmu bude podrobněji pojednáno v samostatné kapitole.

Advokát si může sjednat pojištění individuálně nebo využít možnosti hromadného pojištění. V prvním případě musí advokát při výběru odpovídajícího pojištění zvážit řadu kritérií, mezi která patří např. agenda, na kterou se zaměřuje nebo množství klientů. V této souvislosti je nutné dodat, že pokud advokát klientovi již poskytuje právní službu a v průběhu toho dojde k nárůstu rozsahu odpovědnosti, je povinen tomu přizpůsobit i rozsah pojištění anebo od smlouvy o poskytování právní pomoci odstoupit. V praxi jde typicky o nároky na náhradu škody. Advokát by měl nastalou situaci osvětlit klientovi a dohodnout se s ním na zvýšení odměny s ohledem na vyšší výdaje s pojištěním. Volba minimálního pojistného plnění je na advokátovi, spodní hranici určuje Komora v souladu s § 24a odst. 2 ZoA stavovským předpisem na 5.000.000 Kč.⁴⁷ Doklad o tom, že je pojištěn individuálně, je advokát povinen předložit Komoře do konce kalendářního roku

---

⁴⁶ Srov. POLEDNÍK, Petr. Zamyšlení nad oděvem advokáta. *Bulletin advokacie*. 2004, roč. 2004. č. 4, s. 3 a ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Pravidla odívání advokátů. *Bulletin advokacie*. 2015, roč. 2015, č. 9. s. 4

⁴⁷ Usnesení představenstva ČAK č. 4/2009 ze dne 15. 9.2009

předcházejícímu tomu, na který je pojištěn. Další variantou je hromadné pojištění advokátů dle § 24c ZoA. Pokud advokát zvolí tuto možnost, platí pojistné přímo Komoře, která také uzavírá pojistnou smlouvu s pojišťovnou, kterou je v současné době pojišťovnou Generali Pojišťovna, a.s., IČ: 61859869.⁴⁸ V každém případě je závažným porušením povinnosti advokáta v krajním případě vedoucím až k vyškrtnutí ze seznamu advokátů, pokud není pojištěn vůbec a tuto skutečnost Komoře neoznámí.⁴⁹

Na tomto místě je nutno podotknout, že institut pojištění v žádném případě nemá vliv na rozsah odpovědnosti advokáta a vědomí pojistného krytí by nemělo snižovat míru pozornosti a pečlivosti advokáta při poskytování právních služeb. Počet advokátů, kteří své pojištění musí využít, není znám. Komora statistiky nevede zřejmě i proto, že tyto spory nejsou v praxi příliš časté.⁵⁰

2.5. Povinnost informovat klienta

S řádným poskytováním právních služeb je spojena i povinnost informovat klienta o postupu v jeho věci dle č. 9 odst. 1 Etického kodexu. Úzce souvisí s právem klienta udílet advokátovi pokyny a odpovídá právu na informace o jeho případě. Předmětem sdělení jsou obecně zprávy o postupu ve věci, jako např. o sepsaných podáních nebo o obsahu připisu protistrany. Stejně tak je nutné klienta informovat o běhu lhůt a případně požádat o udělení dalších pokynů ve věci nebo o poskytnutí součinnosti.⁵¹ Advokát je povinen tak učinit řádně a včas, přičemž je nutné přihlídnout k okolnostem případu a ustálené praxi mezi advokátem a klientem.⁵²

Pokud tedy advokát „zatají klientovi, že v důsledku neodstraněných vad byla ústavní stížnost zamítnuta“⁵³ nebo „se nedostaví k jednání před soudem, neinformuje klienta o rozhodnutí soudu a o lhůtě k podání opravného prostředku, a poté ignoruje žádost klienta

---

⁴⁸Rámcová pojistná smlouva, účinná 1. 1. 2002, ve znění jejích pozdějších dodatků. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3100>

⁴⁹ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 23. 4. 1999, sp. zn. K 370/98.

⁵⁰ KRAMER, Jaroslav. LÉKO, Kristián. Zrada klienta je nejhorší zločin. *Lidové noviny* [online]. 18. 8. 2014 [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13430>

⁵¹ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 2. 1999, sp. zn. K 405/98

⁵² Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2015, sp. zn. K 8/2015

⁵³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. 3. 2008, sp. zn. K 37/07

*o vydání svěřených písemností*⁵⁴ anebo dokonce „*neinformuje ani o právní moci a vzniklé povinnosti, s důsledkem exekuce*“⁵⁵, dopouští se kárného provinění.

Na tomto místě je vhodné zmínit i poučovací povinnost advokáta. Ta se projevuje v rámci téměř všech povinností, které advokátovi ve vztahu ke klientovi ukládají právní nebo stavovské předpisy. Poučovací povinnost má advokát po celou dobu poskytování právních služeb. Díky tomu může klient své pokyny v nastalé situaci konkretizovat. Z toho vyplývá, že s každou změnou okolností by mělo následovat nové odpovídající poučení. Ke každému klientovi je třeba zvolit individuální přístup a přizpůsobit poučení jeho povolání, vzdělání, znalostem atd. V každém případě musí být poučení i u odborníka detailní a odpovídat povaze věci. Mělo by směřovat i k souvislostem týkajících se řešeného problému, vzít v úvahu různé alternativy apod. Předmětem poučení by měla být i informace o tom, že advokát nemá v dané oblasti dostatečné znalosti či zkušenosti, což vyplývá z pravidel profesionální etiky a upřednostnění zájmů klienta.

Poučovací povinnost lze kategorizovat do různých skupin dle předmětu poučení. Nejčastěji klienty zajímá další postup advokáta a jeho případná rizika. Advokát zde musí vzít v úvahu všechny možné způsoby řešení dané situace, jakož i rizika a jejich rozsah a klienta o nich náležitě poučit. Opomenout nelze ani další faktory, které s právním posouzením přímo nesouvisí. Například přestože má klient určitý nárok, je nákladné dosáhnout žádoucího výsledku nebo pro klienta může být dostačující alternativní řešení. Neméně podstatné je poučit klienta o nákladech. Konkrétně se jedná o náklady související s odměnou advokáta, především informace o jejím výpočtu a rozdílem mezi smluvní a mimosmluvní odměnou. O této povinnosti bude pojednáno v příslušné kapitole. Další náklady představují výdaje související s řízením, např. výše soudního poplatku, náhrada nákladů protistrany v případě neúspěchu v řízení apod. Zvláštní poučení si zasluhuje i situace, ve které dojde k vyjednávání či soudnímu smíru. Advokát by měl klienta poučit zejména o procesních následcích soudního smíru, jakož i o výhodnosti takového postupu. Jak již bylo řečeno, poskytováním právních služeb není jen zastupování v soudním řízení. Specifickou kategorií je proto poučení při poskytování služeb právní pomoci, kterými jsou např. sepisování listin nebo zakládání společností, kde by měl být kladen důraz na

---

⁵⁴ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 11. 2006, sp. zn. K 53/06.

⁵⁵ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. 5. 2014 sp. zn. K 118/2013.

alternativní způsoby řešení, jejich výhody a nevýhody apod. Dovodit můžeme i povinnost poučit klienta o možném pochybení advokáta a na to navazující právo na náhradu škody, které tak klientovi vznikne.⁵⁶

Novinkou je povinnost advokáta informovat o cenách svých služeb a některé další povinnosti, které přinesla novela o ochraně spotřebitele. Spotřebiteli tím tak má být zaručena možnost se rozhodnout, zda si službu koupí či nikoli. Tyto informace by měly sloužit a být dostupné jak současným, tak především potenciálním klientům. Z toho důvodu je advokát musí zveřejnit způsobem, který bude přístupný všem spotřebitelům. Zákon o ochraně spotřebitele sice v § 2 odst. 1 písm. q) stanoví formu tzv. obchodního sdělení, ale konkrétní způsob nikoli. Vzhledem k povaze právních služeb, ale i ze soutěžních důvodů, zřejmě nelze očekávat, že advokátní kanceláře zveřejní detailní ceníky na svých webových stránkách. Nicméně pouhý odkaz na specifičnost právních služeb by mohl být vnímán jako obcházení zákona. Předmětná novela je účinná již od prosince roku 2015 a řada advokátů a advokátních kanceláří na ni zareagovala různým způsobem. Nejčastěji pouze odkazují na příslušná ustanovení advokátního tarifu, případně obchodní sdělení obsahuje informaci, že cena je předmětem smlouvy uzavírané dohodou mezi advokátem a klientem. Jen zcela výjimečně jsou v obchodním sdělení uveřejněném na webových stránkách uvedeny konkrétní částky. Jako vhodné řešení se mi jeví zveřejnit alespoň minimální a maximální sazby nebo sdělení, že informace o ceně konkrétní služby budou sděleny v rámci (k tomu určené) bezplatné konzultace, ať už osobně nebo např. emailem. Naopak nepovažuji za šťastné řešení pouhý odkaz na advokátní tarif. Tato norma není příliš přehledná a je pravděpodobné, že klienti jí nebudou rozumět. V každém případě informace o ceně služby musí v souladu s § 5a odst. 3 písm. c) zákona o ochraně spotřebitele zahrnovat i sdělení o daních, poplatcích a jiných obdobných peněžitých plněních. V případě advokáta to nejčastěji bude informace o tom, zda je plátcem daně z přidané hodnoty, zda a jakým způsobem se do ceny započítávají hotové výdaje apod. Pokud advokát takovou informaci neposkytne, může být takové opomenutí pokládáno za klamavou obchodní praktiku dle § 5a zákona o ochraně spotřebitele. Na žádost klienta má advokát dále povinnost vydat klientovi doklad o

---

⁵⁶ TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty.s.121 an.

poskytnutí právní služby spolu s uvedením údajů dle ustanovení § 16 zákona o ochraně spotřebitele.

Dále je advokát povinen oznámit klientovi podmínky a způsob reklamace poskytnutých služeb. Dojde-li k reklamaci, vystaví o tom advokát písemné potvrzení. Vznikne-li mezi nimi spor, je povinností advokáta v souladu s § 14 zákona o ochraně spotřebitele klienta jasně a srozumitelně informovat, popřípadě odkázat na orgán alternativního řešení sporů, kterým je ČAK. O takovém řešení sporů mezi advokátem a klientem bude blíže pojednáno v podkapitole 3.3.3. V dnešní době má, až na výjimky, většina advokátů webové stránky. Proto je v zákoně výslovně uvedeno, že výše uvedené musí uvést i tam, a to včetně internetové adresy ČAK.

V zájmu klienta stanoví zákon povinnost vést dokumentaci o případě, zpravidla ve formě klientského spisu. Detaily upravuje Usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku ze dne 8. 11. 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb. Není vyloučeno a v praxi je čím dál častější vedení spisu v elektronické formě. Velký důraz je v tomto případě kladen na zachování mlčenlivosti. Nemá-li advokát k dispozici požadovaný soubor, dopouští se kárného provinění.⁵⁷ Zároveň musí být spis veden způsobem, který umožňuje případnou kontrolu ze strany kontrolní rady ČAK. Spis není veden řádně, jestliže z něj není možné vyčíst, kdy a které úkony právní služby pro klienta advokát vykonal. Někdy má klient dokonce umožněn dálkový přístup do svého spisu.⁵⁸ Jestliže advokát klientovi nadále neposkytuje právní služby, je povinen spis archivovat po dobu pěti let, pokud jiný právní předpis nestanoví lhůtu delší.⁵⁹ Zároveň v souladu s čl. 9 odst. 4 Etického kodexu vydá klientovi veškeré ve věci významné písemnosti, pokud o to klient požádá. Přitom je výslovně zakázáno, aby advokát dokumenty zadržoval z důvodu nezaplacení odměny klientem.

---

⁵⁷ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 17. 3. 2000, sp. zn. K 220/99.

⁵⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPEŇ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 183.

⁵⁹ Např. § 56a odst. 3 ZoA.

2.6. Substituce

2.6.1. Substituční oprávnění

Klient si zpravidla vybírá advokáta na doporučení, kvůli jeho profesním znalostem a schopnostem. Nelze se tedy divit jeho očekávání, že advokát bude právní služby poskytovat osobně, což ostatně vyplývá i z povahy rozebíraného právního vztahu. Na druhé straně u některých jednodušších či rutinních úkonů, jako je např. jednoduchá předžalobní výzva, nebude ani klient požadovat osobní provedení advokátem.

Ustanovení § 26 ZoA umožňuje advokátovi nechat se zastoupit jiným advokátem, případně advokátním koncipientem nebo zaměstnancem advokáta. U dvou posledně jmenovaných osob ale platí dvě podmínky: zastoupení se musí vztahovat pouze na jednotlivý úkon a zvláštní předpis nestanoví jinak.⁶⁰ Z povinnosti advokáta chránit zájmy klienta a především řídit se jeho pokyny, lze dovodit, že k využití substitučního oprávnění je třeba klientův souhlas. Proto se již v plné moci nebo ve smlouvě o poskytování právních služeb nezřídka objevuje generální souhlas klienta se substitucí. Úpravu substitučního oprávnění dále konkretizuje usnesení představenstva ČAK,⁶¹ které upravuje zejména délku právní praxe advokátního koncipienta pro zastoupení, povinnost zástupce postupovat s potřebnou odbornou péčí apod. Další stavovský předpis – Etický kodex ve svém čl. 13 odst. 2 zakládá právo dožádaného advokáta odmítnout převzetí substituce, zároveň mu ukládá povinnost provést potřebná opatření zabráňující nepříznivým následkům podobně jako v čl. 8 odst. 1 Etického kodexu, kdy advokát odmítá poskytnutí právní služby. Mimo klienta je chráněn i advokát žádající o provedení substituce. Ten je naopak povinen při žádosti postupovat s péčí řádného odborníka a s ohledem na okolnosti případu.

Považuji za nezbytné zdůraznit, že zastoupení nemá žádný vliv na odpovědnost zastoupeného advokáta vůči klientovi. Jako závažné porušení povinnosti je vnímáno, jestliže advokát nevykonává důslednou kontrolu nad svými zaměstnanci či dokonce

---

⁶⁰ např. § 35 odst. 1 TŘ, dle kterého se pro řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně, vrchním a Nejvyšším soudem obhájce nemůže dát zastoupit koncipientem.

⁶¹ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. prosince 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta.

osobami, které s advokátem nejsou v pracovněprávním vztahu.⁶² Advokát dále nesmí pověřit zastoupením u soudu osobu bez právnického vzdělání.⁶³

2.6.2. Substituční povinnost

Jestliže advokátovi ve výkonu advokacie brání jakákoli překážka, je jeho povinností přistoupit k patřičným opatřením za účelem ochrany zájmů svého klienta. Takovým opatřením je zejména ukončení smlouvy o poskytování právních služeb dohodou nebo převzetí věci klienta jiným advokátem. Nedojde-li k výše uvedenému, ukládá ustanovení § 27 odst. 1 ZoA advokátovi povinnost ustanovit bezodkladně a nejpozději do jednoho měsíce od vzniku překážky svého zástupce. Tím bude jiný advokát, se kterým uzavře odpovídající dohodu. O té je povinen vyrozumět klienta a dle ustanovení § 29 odst. 2 ZoA i Komoru. ZoA chrání klientova práva a zájmy i pro případ, že by advokát tuto svou povinnost nesplnil. Zástupce z řad advokátů by pak určila Komora a nedohodl-li by se s klientem jinak, přecházejí na něj práva a povinnosti zastoupeného advokáta s výjimkou povinnosti k náhradě újmy a vrácení věcí poskytnutých klientem. Dále nepřecházejí ta práva a povinnosti, v důsledku jejichž přechodu by byl zastupující advokát vůči zastoupenému advokátovi bezdůvodně zvýhodněn nebo znevýhodněn.

2.7. Správa cizího majetku a advokátní úschova

Správa cizího majetku sice není přímo výkonem advokacie, přesto se na tento institut dle ustanovení § 56 odst. 2 ZoA vztahují příslušná ustanovení ZoA týkající se práv a povinností advokátů a způsobu výkonu advokacie.

Veškeré peněžní prostředky, ale i hmotné a nehmotné hodnoty, které klient advokátovi svěřil za nějakým účelem, musí advokát opatrovat s péčí řádného hospodáře, což konkrétně znamená např. uložit peníze na nejvýhodnější účet z hlediska úročení. Majetek klienta přijímá advokát nejčastěji v souvislosti s advokátní úschovou. Tento institut, upravený v ustanovení § 56a ZoA a čl. 9 Etického kodexu, je v praxi poměrně kontroverzní. V médiích se čas od času objevují mnohdy zveličené případy zneužití institutu advokátní úschovy, což velmi narušuje představy veřejnosti o advokátním stavu. I proto nad nimi vykonává kontrolní rada ČAK přísný dohled. Nutno dodat, že kárně je

---

⁶² Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2009, sp. zn. K 3/2009.

⁶³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 12. 9. 2008 sp. zn. K 21/2008.

oblast úschov a správy majetku klienta obecně řešena poměrně často. Především se jedná o nevracení deponovaných částek, opožděné vyplacení nebo zápočty na pohledávky proti klientovi.⁶⁴

V souladu s ustanovením § 56 odst. 4 ZoA provádí zákonnou úpravu stavovský předpis,⁶⁵ který podrobně stanoví povinnosti advokáta. O úschově je advokát povinen s klientem uzavřít písemnou smlouvu, jejímiž náležitostmi je náležitá identifikace osoby předávající majetek a majetku přebíraného do úschovy. S problematikou úschov souvisejí i opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, kterým se budu věnovat v rámci kapitoly o povinnosti mlčenlivosti advokáta. Peněžní prostředky klienta musí být uloženy na účtu vedeném na jméno advokáta a cenné papíry a jiný majetek klienta v bezpečnostní schránce banky, pronajaté na jméno advokáta. Majetek pak advokát vydá pouze klientovi, případně klientem k tomu zmocněné osobě, a to včetně přírůstků, nestanoví-li dohoda mezi advokátem a klientem jinak.

2.8. Právo advokáta na odměnu

Ve vztahu advokáta a klienta převažují povinnosti jednoznačně u advokáta. V § 22 ZoA a navazujících normách je zakotveno jedno z jeho nejdůležitějších práv, a to právo na odměnu za poskytnuté služby právní pomoci. V určitých případech umožňuje zákon bezúplatný výkon advokacie, nicméně to není pravidlem. Poskytnutí právní služby zdarma je plně na uvážení advokáta a není na něj právní nárok. Jiná situace nastává v případě určení advokáta Komorou, která ve svém rozhodnutí může stanovit, že advokát je v daném případě povinen právní službu poskytnout bezplatně. Takovým rozhodnutím a podmínkami v něm kladenými je advokát vázán.

O odměně je advokát povinen klienta dostatečně jasně a srozumitelně informovat. Jelikož existuje několik variant odměn, advokát by měl klientovi objasnit hlavní rozdíly mezi nimi tak, aby měl klient představu, co je pro něj výhodnější a mohl se rozhodnout, jak vůbec chce ve své věci postupovat. Je logické, že více či méně významným kritériem je pro klienta cena právní služby, jakož i vynaložené riziko. Etický kodex ukládá

---

⁶⁴ Za všechny uvádím např. rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 4. 10. 2013, sp. zn. K 150/2012, Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 4. 5. 2015 sp. zn. K 18/2014.

⁶⁵ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 7/2004 Věstníku ze dne 28. června 2004, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem.

advokátovi vést o svých úkonech ve věci přiměřené záznamy, na základě kterých následně musí být schopen klientovi na požádání vyložit, že odměna odpovídá poskytnuté právní službě.⁶⁶ Nadto je vedení záznamů důležité i pro zájmy samotného advokáta pro účely případného sporu s klientem o výši odměny. Nové širší povinnosti v této souvislosti ukládá i zákon o ochraně spotřebitele, na základě kterého je advokát povinen informovat klienta o ceně služby. Pokud tak neučiní, může to být pokládáno za nekalou obchodní praxi dle § 5a zákona o ochraně spotřebitele. Čl. 10 odst. 9 Etického kodexu dále ukládá advokátovi povinnost obeznámit klienta s tím, že při splnění podmínek stanovených ve zvláštních předpisech má nárok na bezplatnou právní pomoc a může o ni požádat.⁶⁷ Obecně ale stížnosti klientů na advokáty týkající se vyúčtování odměny představují pouze 1% ze všech podávaných stížností.⁶⁸

Nakonec je nutno podotknout, že i v souvislosti s odměnou musí mít advokát na paměti zájmy klienta. Vedle obecných etických pravidel, zejména čl. 6 odst. 1 Etického kodexu, který ukládá advokátovi povinnost upřednostnit zájmy klienta mimo jiné i nad svými ekonomickými zájmy, obsahuje Etický kodex speciální pravidlo v čl. 10 odst. 8. Advokát je povinen potlačit svůj zájem získat vyšší odměnu a namísto toho klientovi doporučit mimosoudní řešení sporu nebo alternativu v podobě rozhodčího řízení, je-li to pro klienta finančně výhodnější.

Co se týče samotné odměny, rozlišujeme několik druhů. Základním rozdělením je na smluvní a mimosmluvní. Vedle nároku na odměnu pak advokátní tarif rozlišuje ještě nárok na náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas. Zmíněná vyhláška byla vydána na základě zákonného zmocnění v § 22 odst. 3 ZoA a upravuje pravidla pro určení mimosmluvní odměny advokáta. Zmiňuje však i odměnu smluvní, která se v praxi objevuje častěji.

---

⁶⁶ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 11. 2008 sp. zn. K 75/2008.

⁶⁷ Tyto podmínky jsou upraveny např. v § 30 odst. 2 OSŘ nebo § 33 odst. 2 TR.

⁶⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 15

2.8.1. Smluvní odměna

Smluvní odměna je výsledkem dohody mezi advokátem a klientem, kterou může buď obsahovat smlouva o poskytování právních služeb, nebo si strany odměnu mohou sjednat zvlášť v nepojmenované smlouvě dle § 1746 odst. 2 OZ. Smluvní odměna je vyloučena v případě ustanovení advokáta soudem nebo určení Komorou. Obsahem dohody advokáta a klienta musí být alespoň částka nebo způsob jejího určení. Ty jsou v zásadě ponechány na vůli stran. Není stanovena minimální částka odměny. Jak bylo naznačeno výše, právní službu může advokát poskytnout i zcela zdarma. Za zvolením takového přístupu zpravidla stojí sociální podmínky klienta, poskytnutí právní služby v rámci rodiny, blízkých přátel apod. Určité mantinely ve vztahu k horní hranici odměny nastavuje čl. 10 odst. 2 Etického kodexu a § 4 odst. 3 advokátního tarifu. Podle předmětných ustanovení musí být odměna přiměřená, a to se zřetelem k hodnotě a složitosti věci. Na výkladu pojmu hodnota věci se odborná literatura shoduje a bere si na pomoc § 8 advokátního tarifu a zde definovanou tarifní hodnotu.⁶⁹ U složitosti věci je třeba vzít v úvahu více kritérií, jako např. podrobnost stanoviska, časovou náročnost, prosazení či zachování klientových práv. Aby byl předpoklad přiměřenosti naplněn, vyžaduje dále čl. 10 odst. 3 Etického kodexu zohlednění poměru vyjednávacích schopností advokáta a klienta, jakož i klientova povědomí o trhu právních služeb. Nelze připustit, aby advokát v takovém případě využil (či dokonce zneužil) svého výhodnějšího postavení. Na druhou stranu není nijak zakázáno promítnout do výše odměny své zkušenosti a speciální znalosti. Vliv na odměnu má také fakt, jaké zkušenosti má advokát s konkrétním klientem či jak dlouho s ním spolupracuje. Konečně je třeba posoudit obtížnost a novost jak skutkových, tak právních problémů s věcí souvisejících. Závěrem je třeba dodat, že přes smluvní volnost je advokát omezen pravidlem v ustanovení čl. 10 odst. 6 Etického kodexu, kdy nelze připustit uzavření smlouvy mezi advokátem a klientem, kterou by se klient zavázal k plnění za podmínek pro něj nevýhodných. Toto pravidlo se neuplatní, umožní-li advokát klientovi poradit se o smlouvě s jiným advokátem a uzavře ji s klientem písemně. Vyloučeno je uzavření smlouvy umožňující klientovi získat neoprávněný majetkový prospěch. Taková situace by mohla nastat za předpokladu, že klient bude ve věci řešené v soudním řízení úspěšný,

---

⁶⁹ Srov. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 467., ŘEHULOVÁ, Lenka. Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 2012, č. 7, s. 242.

soud mu proto přizná právo na náhradu nákladů řízení a smluvní odměna bude sjednána v nižší výši než mimosmluvní.⁷⁰

Smluvní odměnu lze dle způsobu jejího určení dělit na časovou, podílovou, paušální, úkonovou, za vyřízení věci a odměnu v závislosti na výsledku. U časové odměny přísluší advokátovi dohodnutá částka za každou i započatou časovou jednotku. Nejčastěji je to hodina, ale není vyloučen delší či kratší časový úsek, např. jeden den nebo deset minut u telefonických konzultací. Pro advokáta je volba časové odměny výhodnější v případech, kdy vyjdou najevo nové skutkové okolnosti či je zapotřebí detailnějšího a časově náročnějšího rozboru věci. Třecí plochou mezi advokátem a klientem může být specifikace doby, kterou advokát strávil při poskytování právní služby. Například rozsahem úspornější podání může v klientovi vyvolat dojem, že jeho sepsání mohl advokát stihnout rychleji, zejména pokud nevezme v úvahu nebo nedokáže posoudit jeho obsah. Aby se předešlo následným sporům, je minimálně pro klienta výhodnější, odhadne-li advokát výši časové odměny předem. Bude-li odměna později podstatně navýšena, může klient s odkazem na čl. 4 odst. 2 Etického kodexu odmítnout vzniklý rozdíl uhradit. Pro představu lze uvést, že hodinová odměna činí průměrně 1.500 - 2.000 Kč.⁷¹ Princip úkonové odměny spočívá ve vyúčtování úkonů vykonaných pro klienta, např. sepsání podání soudu nebo porady s klientem. Výhoda tohoto způsobu výpočtu odměny tkví pro advokáta v tom, že může klientovi snadněji prokázat, že odpovídá poskytnutému výkonu. Naopak jistou nevýhodu vidím v nutnosti jasně stanovit, co vše bude za úkon považováno. Paušální odměna, poskytovaná klientem bez ohledu na vykonané úkony či množství hodin věnovaných věci klienta, představuje pro klienta jasné a předem známé náklady a pro advokáta jistotu příjmu. Na druhé straně se dle náročnosti případu může stát nevýhodnou, a to pro obě strany. Na odměnu za vyřízení věci lze nahlížet jako na podkategorii fixní odměny. Při sjednání podílové odměny obdrží advokát procentuální částku z předmětu právní pomoci. Odměna závisející na výsledku věci je některými autory podřazována pod odměnu podílovou,⁷² jiní ji chápou jako samostatný typ odměny.⁷³ V každém případě je „*podíl z výsledku řízení (ang. succes fee, conditional*

⁷⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 138.

⁷¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem. *Právní rádce*. 2016, roč. 2016, č. 3, s. 66.

⁷² Srov. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 469

⁷³ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 126.

fee, lat. pactum de quota liti)⁷⁴ předmětem mnoha diskuzí. Kodex CCBE takový způsob stanovení odměny ve svém čl. 3.3 přímo zakazuje. Tento zákaz je do jisté míry prolomen ustanovením čl. 10 odst. 5 Etického kodexu, který připouští sjednání odměny jak podílem na hodnotě věci, tak podílem na výsledku věci, za dodržení obecných kritérií popsanych výše. U *pactum de quota liti* navíc konkretizuje hranici přiměřenosti na 25 % podílu na výsledku věci.

Následující položky často nebývají součástí smluvně ujednané odměny a přičítají se k ní zvlášť. Odměna se tak navyšuje o daň z přidané hodnoty ve výši 21% (je-li advokát jejím plátcem), cestovné a další hotové výdaje, promeškaný čas a méně často o poplatek za konverzi dokumentů či ověření pravosti podpisu ve výši 30 Kč za podpis a každou stranu konvertovaného dokumentu.

2.8.2. Mimosmluvní odměna

Mimosmluvní odměna se uplatní, jestliže si advokát s klientem neujednájí smluvní odměnu, advokát bude určen Komorou nebo ustanoven soudem nebo bude-li o nákladech rozhodovat soud v soudním řízení. Výchozím předpisem je advokátní tarif. Tato vyhláška pracuje s pojmy tarifní hodnota, úkon právní služby a sazba mimosmluvní odměny. Výše mimosmluvní odměny se pak vypočte jako součin sazby (mimosmluvní odměny) za jeden úkon právní služby a celkového počtu vykonaných úkonů. Při výpočtu sazby mimosmluvní odměny vychází advokátní tarif z tarifní hodnoty, která se stanoví dle § 8 advokátního tarifu a představuje vlastně hodnotu předmětu právní pomoci. Výčet úkonů právní služby obsažený v ustanovení § 11 advokátního tarifu je taxativní, a tudíž nelze požadovat proplacení jiných úkonů.⁷⁵ Pro výjimečné případy, připouští § 11 odst. 3 advokátního tarifu použití analogie.

Do roku 2013 spočívalo jádro právní úpravy mimosmluvní odměny v tzv. přísudkové vyhlášce.⁷⁶ Ta byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR, který především kritizoval, že vyhláška „*zcela pomíjí věcnou a časovou náročnost sporu či účelnost vymáhání práva*

---

⁷⁴ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001, Právo a společnost. s. 139.

⁷⁵ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 20. 6. 2003, sp. zn. K 66/01.

⁷⁶ vyhláška Ministerstva spravedlnosti ze dne 18. prosince 2000 č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení.

*nebo bránění nároku*⁷⁷ Takový přístup pak dle názoru Ústavního soudu podporoval vedení soudních sporů, jejichž předmětem je nepatrná hodnota a to za účelem přiznání náhrady nákladů dle přísudkové vyhlášky. Částka nahrazených nákladů pak u těchto bagatelních částek výrazně převyšovala skutečně vynaložené náklady a v praxi představovala zisk pro obchodní společnosti, které drobné pohledávky od věřitelů skupovaly a následně vymáhaly. Výhody zrušené vyhlášky lze spatřovat v tom, že výpočet odměny nebyl tak složitý jako u advokátního tarifu, protože sazba odměny v zásadě závisela pouze na hodnotě sporu. Navíc nedocházelo k výraznému navýšení nákladů řízení zapříčiněnému déle trvajícímí spory. Zrušená vyhláška nebyla nikterak nahrazena a úprava mimosmluvní odměny přesunula své těžiště do advokátního tarifu.

Určitý prvek individualizace odměny obsahuje § 12 advokátního tarifu. V závislosti na obtížnosti nebo časové náročnosti lze dle mimosmluvní odměnu zvýšit, a to až trojnásobně. Časově náročnými shledaly soudy takové úkony, které advokát provedl mimo obvyklou pracovní dobu, např. pozdě večer nebo o víkendu.⁷⁸ Ani toto hledisko není absolutní, je nutné přihlídnout i k dalším okolnostem, např. vzdálenosti kanceláře a věznice, kde byl úkon právní služby proveden.⁷⁹ Domnívám se, že v současné době, především ve světle nejnovější judikatury,⁸⁰ se nelze bez dalšího odvolávat na obvyklou pracovní dobu kanceláře. Není výjimkou, že advokát např. v pozdních večerních hodinách sepiše přípis soudu mimo kancelář ve svém obydlí s využitím dálkového přístupu do elektronického spisu klienta. Mimořádně obtížnými jsou ty úkony právní služby, kdy jsou řešeny mimořádně náročné otázky skutkové nebo právní. Za takové ale bez dalšího nelze považovat ty, jejichž řešením se dosud nezabývala judikatura. Může dojít i ke snížení mimosmluvní odměny, které je buď na uvážení advokáta, nebo obligatorně stanoveno advokátním tarifem. Zcela bezplatně poskytuje advokát právní služby, pokud je určen ČAK dle § 18 odst. 2 ZoA.

---

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 4. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 25/12.

⁷⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 8 To 12/02, Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 13 To 569/2001.

⁷⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 2001, sp. zn. 6 To 92/01.

⁸⁰ Stanovisko trestního kolegia nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, Tpjn sp. zn. 306/2014.

2.8.3. Náhrada hotových výdajů, náhrada za promeškaný čas

Součástí odměny advokáta v širším smyslu je i náhrada hotových výdajů a náhrada za promeškaný čas. Demonstrativní výčet hotových výdajů obsahuje § 13 odst. 1 advokátního tarifu. Jestliže své prostředky advokát vynaložil účelně, náleží mu náhrada výdajů za soudní poplatek, cestovné, hovorné, poštovné, překlady, fotokopie apod. Pro výklad pojmu účelné vynaložení nákladů si lze pomoci určitými kritérii. Mezi ně by ale bez dalšího neměla patřit např. vzdálenost sídla advokáta od místně příslušného soudu. Není totiž možné takovým způsobem omezovat klienta ve svobodné volbě advokáta.⁸¹ Požadavek účelnosti je dle judikatury třeba vnímat jako „*pojistku před hrazením nákladů nesouvisejících s řízením*“.⁸² Domnívám se, že při výkladu tohoto do jisté míry abstraktního pojmu musíme klást velký důraz na individualitu každého případu. Volba advokáta z druhého konce republiky nebo vůbec volba zastoupení advokátem při zdánlivě skutkově a právně jednoduchém sporu nemusí vždy znamenat zneužití daného práva. Advokátní tarif umožňuje dohodu advokáta a klienta o náhradě paušální částkou, v opačném případě se pro poštovné, přepravné a místní hovorné a užiije tzv. režijní paušál ve výši 300,- Kč za každý úkon právní služby. U cestovních výdajů stanoví § 13 odst. 4 užití příslušných ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů a příslušných prováděcích předpisů.⁸³

Náhrada za promeškaný čas náleží advokátovi za úkony vyjmenované v § 14 odst. 1 a odst. 2 AT. Účelem tohoto ustanovení je nahradit advokátovi čas, který nemůže věnovat poskytování právní pomoci a o který ho připravilo obstarávání klientovy záležitosti. Náhrada náleží advokátovi za čas, který strávil cestou do místa mimo sídlo či bydliště advokáta, jakož i za čas strávený čekáním na jednání před soudem či jiným orgánem zapříčiněného zpožděním zahájení takového jednání delším než 30 minut. Náhrada za promeškaný čas má objektivní charakter a nezávisí na chování advokáta. Stavovské etice by ale odporovalo, pokud by čekání zapříčinil advokát a zároveň by

---

⁸¹ ŠÍMA, Alexandr. „Účelně“ vynaložené náklady účastníka řízení při právní pomoci advokáta. *Bulletin advokacie*. 1996, roč. 1996, č. 3. s. 67.

⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 3819/13.

⁸³ Vyhláška č. 309/2015 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného v zahraničí., Vyhláška č. 385/2015 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad

požadoval náhradu. V obou shora jmenovaných situacích náleží advokátovi za každou i jen započatou půlhodinu náhrada ve výši 100 Kč.

3. Povinnost mlčenlivosti

Povinnost mlčenlivosti je jedním ze stěžejních institutů zajišťujících prvek důvěry ve vztahu advokáta a jeho klienta. Klientovi se díky tomu dostává jistoty, že informace, které advokátovi sdělí, nebudou dále šířeny. Toto vědomí je pro klienta velmi důležité, neboť advokátovi často sděluje velmi citlivé a důvěrné informace týkající se např. obchodního tajemství, osobního života apod. Na množství, pravdivosti a úplnosti poskytnutých informací závisí i kvalita poskytnuté právní služby. Proto je v zájmu advokáta, aby klienta o své povinnosti mlčenlivosti informoval a snažil se získat jeho důvěru. Neméně důležité jsou i záruky státu, že nebude docházet k oklešťování tohoto důležitého institutu. Obecné soudy, Ústavní soud ČR i Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP") opakovaně judikovaly, že povinnost mlčenlivosti je součástí práva na spravedlivý proces.⁸⁴

Ve většině evropských států je povinnost mlčenlivosti formulována jako povinnost relativní a Česká republika není výjimkou. Na několika místech v právním řádu je tato povinnost prolomena a advokát jí může být z vůle klienta zproštěn.

Mlčenlivost není privilegiem advokáta,⁸⁵ nýbrž skutečně jeho povinností. Účelem této povinnosti je ochrana práv klienta a jeho zájmů. Advokát se tak nemůže dovolat povinnosti mlčenlivosti, pokud jí byl zproštěn a chránil by tak jen své vlastní zájmy.⁸⁶ Na druhé straně by dle mého názoru bylo možné povinnost mlčenlivosti považovat za jistou výsadu ve smyslu jejího širokého uplatnění, detailní úpravy a přísných podmínek jejího zproštění. Nejmarkantnější je to v případě, kdy orgány veřejné moci (např. soud nebo policejní orgán) mají ze zákona oprávnění vyžadovat informace o klientovi. V porovnání s jinými, nejen právníckými povoláními (např. lékařem), může, resp. musí

---

⁸⁴ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Tdo 3341/2006, nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 889/10, rozsudek ESLP Michaud v. Francie ze dne 16. 12. 2012, č. 12323/11.

⁸⁵ Srov. MACKOVÁ, Alena. *Právní pomoc advokátů a její dostupnost*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 49.

⁸⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 142.

advokát „mlčet“ a neposkytnout informace v celé řadě situací, kde by tyto, ale i jiné osoby (např. v postavení blízkého příbuzného apod.) požadované informace sdělit musely, v opačném případě by samy byly vystaveny i možnosti postihu.

3.1. Právní úprava

Povinnost mlčenlivosti je upravena zejména v ZoA, konkrétně v § 21, § 39 ukládajícím tuto povinnost advokátnímu koncipientovi a § 5 odst. 1 písm. j), který do slibu advokáta zahrnuje její dodržování. Ochrana informací získaných od klienta je dále zajištěna na různých místech Etického kodexu⁸⁷, i v etických kodexech nadnárodních.⁸⁸ Další odkazy obsahují procesní předpisy civilní, trestní, daňové atd.

3.2. Rozsah mlčenlivosti

3.2.1. Věcný rozsah

*„Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.“*⁸⁹ Je důležité si uvědomit, že advokát je vázán mlčenlivostí ohledně veškerých informací, které od klienta nebo o klientovi získal. Mezi ty patří právní skutečnosti, skutečnosti nemající právní povahu či informace o tom, komu advokát poskytuje právní službu, v jaké věci apod. Předmětem mlčenlivosti je i informace o tom, zda klient zaplatil advokátovi odměnu za právní služby.⁹⁰ Dokonce ani není podstatné, kdo advokátovi údaje sdělí nebo jak se o nich dozví. Jediným kritériem je, že k tomu dojde v souvislosti s poskytováním právních služeb, jak jsou popsány v § 1 ZoA. Zákon neposkytuje vodítko, jak se zachovat v situaci, kdy advokát vykonává advokacii v rozporu se zákonem. Může se v takovém případě dovolávat povinnosti mlčenlivosti? Domnívám se, že by měla převážet dobrá víra klienta a důvěra v ochranu poskytnutých informací. Pakliže by klient jednal protiprávně a advokát by se na tom vědomě podílel, je na místě zamyslet se nad účelem rozebíraného institutu. Jistě nebylo záměrem zákonodárce podporovat takové jednání, a proto vidím východisko v povinnosti chránit a prosazovat pouze oprávněné zájmy klienta.

---

⁸⁷ Čl. 6 odst. 4, čl. 14 odst. 2, čl. 15 odst. 8

⁸⁸ Čl. 2.3 Etického kodexu CCBE

⁸⁹ § 21 odst. 1 ZoA

⁹⁰ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 19. 9. 1997, sp. zn. K 52/97

Ukazatelem by tak dle mého v těchto hraničních případech měla být otázka, zda se v konkrétním případě jedná o oprávněný zájem.

Nejednotný přístup panuje ohledně otázky, jak se stavět k obecně známým skutečnostem. Na jedné straně povinnost mlčenlivosti chrání důvěru mezi klientem a advokátem a sdělení skutečností známých např. z médií ji tak těžko může narušit.⁹¹ Na druhé straně lze připustit, že klient může mít zájem na tom, aby nedocházelo k dalšímu rozšiřování této skutečnosti.⁹² K tomu lze uvést starší rozhodnutí kárné komise ČAK, která předložením kupní smlouvy o prodeji nemovitostí Policii ČR posoudila jako kárné provinění. A to i navzdory tomu, že tak advokát jednal, protože se cítil osobně ohrožen a údaje bylo možné zjistit z katastru nemovitostí.⁹³

Naopak povinnost mlčenlivosti se na advokáta nevztahuje, jestliže informace získá mimo souvislost s poskytováním právních služeb. Pokud mu tedy poté ty stejné informace sdělí klient, nemusí o nich zachovávat mlčenlivost. Obdobně, jestliže se advokát stane svědkem trestného činu a až následně převezme obhajobu klienta, bude muset v případě předvolání povinen vypovídat jako svědek. A od takového okamžiku již ani nemůže klienta obhajovat.⁹⁴ Dále se povinnost mlčenlivosti neuplatní při ediční povinnosti u určitých listin dle § 78 odst. 1 TR, např. směnky.⁹⁵

Povinnost mlčenlivosti rozšiřuje čl. 6 odst. 4 Etického kodexu, který pojednává o tzv. insider tradingu. Je tím zabráněno zneužití nebo využití informací získaných od klienta. K tomu by jinak mohlo docházet za současného neporušení povinnosti mlčenlivosti, důsledkem čehož by bylo oslabení důvěry.

3.2.2. Osobní a časový rozsah

Advokát není jedinou osobou, na kterou se § 21 ZoA, resp. odst. 1 až 8 vztahuje. Od něj se odvozuje povinnost mlčenlivosti dalších osob uvedených v § 21 odst. 9 ZoA.

---

⁹¹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 141.

⁹² ZACHOVÁ, Markéta. Povinnost mlčenlivosti advokáta. *Bulletin advokacie*. 2001, roč. 2001, č. 4, s. 24-45.

⁹³ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 15. 1. 1999, sp. zn. K 249/98.

⁹⁴ VANTUCH, Pavel. Mlčenlivost obhájce, zproštění mlčenlivosti a jeho oznamovací povinnost. *Bulletin advokacie*. 2013, roč. 2013, č. 4, s. 13-18.

⁹⁵ Její obsah nepodléhá povinnosti mlčenlivosti, a to ani když ji advokát převezme od strany, kterou zastupuje. Blíže viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. NS 5 Tz 19/98.

Jde kupříkladu o zaměstnance advokáta (a to včetně sekretářek, studentů, stážistů, uklízeček apod.), jiné osoby podílející se na poskytování právních služeb (sem lze zařadit např. daňové poradce nebo tlumočníky) nebo členy orgánů Komory a její zaměstnance. Tyto osoby ale nejsou kárně odpovědné a stavovskou odpovědnost za jejich jednání nese advokát. O tom je musí řádně a včas informovat (viz kapitola 2.5.) Advokátní koncipient je k mlčenlivosti povinen dle § 39 ZoA ve spojení s § 21 ZoA.

K mlčenlivosti je advokát zavázán doživotně. Vznik je vázán na okamžik, kdy se advokát příslušné informace dozví a trvá i pokud je vyškrtnut ze seznamu advokátů.⁹⁶

3.3. Výjimky z povinnosti mlčenlivosti

K prolomení povinnosti mlčenlivosti dochází ex lege nebo v důsledku výslovného projevu vůle klienta.

3.3.1. Zproštění klientem

Jak již bylo uvedeno výše, institut mlčenlivosti slouží k ochraně práv a zájmů klienta a proto je klient jedinou osobou oprávněnou advokáta zprostit mlčenlivosti.⁹⁷ ZoA neobsahuje definici klienta, je však zřejmé, že klientem bude každá osoba (fyzická i právnická), které advokát poskytl nebo poskytuje právní služby; a to ať tyto služby poskytuje na žádost dané osoby anebo jí byla zajištěna někým jiným (např. zvolení obhájce osobou blízkou) a bez ohledu na to, na čí účet je služba poskytována.⁹⁸ Pro úplnost je třeba dodat, že dle současné úpravy právnické osoby „nemohou jednat samy svými vlastními činy“⁹⁹ a musí za ně jednat, tj. zastupovat je k tomu oprávněné fyzické osoby.¹⁰⁰

---

⁹⁶ § 21 odst. 8 ZoA

⁹⁷ Zákony, které upravovaly výkon advokacie v minulosti (č. 322/1948 Sb., 114/1951 Sb., 118/1975 Sb.), opravňovaly ke zproštění povinnosti mlčenlivosti i jiné osoby (ministr spravedlnosti, resp. Ústředí československé advokacie).

⁹⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 143.

⁹⁹ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ Michaela aj. *Občanské právo hmotné*. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 276.

¹⁰⁰ Toto pojetí jednání za právnickou osobu představuje změnu oproti dosavadnímu přístupu k této otázce, kdy z §20 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku a zejména §13 odst. 1 zákona č. Sb., obchodního zákoníku vyplývalo, že jednání statutárního orgánu je jednáním právnické osoby samotné. Srov. DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ Michaela aj. op.cit. s. 276.

V případě, že klient – fyzická osoba zemře, resp. klient – právnická osoba zanikne, je ke zproštění mlčenlivosti oprávněn právní nástupce klienta. Je důležité zdůraznit, že pokud je právních nástupců klienta více, se zproštěním musí souhlasit všichni. V souvislosti s uvedeným se nabízí otázka, jaké osoby lze za právního nástupce považovat. V případě fyzické osoby je to bezpochyby její dědic. U právnické osoby však budí pochybnosti osoba likvidátora společnosti nebo insolvenčního správce. Odmítavě se k osobě likvidátora vyjádřila ČAK ve svém stanovisku.¹⁰¹ Poukázala na jeho oprávnění provádět pouze ta právní jednání, která směřují k likvidaci společnosti. K těm zproštění povinnosti mlčenlivosti jistě nepatří a je tak na statutárním orgánu (který v době likvidace stále existuje), aby tak učinil. Naproti tomu insolvenčnímu správci toto oprávnění přísluší. Avšak pouze ohledně skutečností, o nichž se dozvěděl v souvislosti s právními službami poskytnutými úpadci, a to v rozsahu nakládání s majetkem patřícím do majetkové podstaty a výlučně v souvislosti s majetkovými právy.¹⁰² Ojedinele se objevuje otázka, jak postupovat v případě, kdy klient zemře nebo zanikne bez právního nástupce.¹⁰³ Převládá názor, že vzhledem k povaze popisovaného institutu nelze dovodit oprávnění jiné osoby zprostit advokáta povinnosti mlčenlivosti. V opačném případě by následkem bylo opět oslabení důvěry v ochranu komunikace advokáta a klienta.¹⁰⁴

Zproštění povinnosti mlčenlivosti upravuje ZoA velmi přísně pod sankcí neplatnosti. Dokonce ukládá advokátovi povinnost, aby i přes platné zbavení zvážil, zda to skutečně bylo vůlí klienta. Pokud má pochybnosti, zda klient jednal svobodně a bez nátlaku, musí mlčenlivost nadále zachovávat. Zprostit mlčenlivosti lze pouze písemným jednáním adresovaným advokátovi. Ústní formu připouští zákon pouze do soudního

---

¹⁰¹ Stanovisko představenstva ČAK ve věci zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta likvidátorem společnosti. *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 2003, č. 9, s. 69.

¹⁰² Blíže viz stanovisko představenstva ČAK ze dne 8. 10. 2002 k otázce rozsahu zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta správcem konkursní podstaty. *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 2003, č. 1, s. 94-96.

¹⁰³ Např. ustanovení hmotněprávního opatrovníka soudem, který by měl zvážít, zda advokáta mlčenlivosti zprostit či nikoli. K tomu PTAŠNIK, Adam, ŠTANGLOVÁ, Karolína. Zproštění mlčenlivosti advokáta. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 2004, č. 15, s. 579-581., Odpovědi na dva dotazy ve věci zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 2001, č. 6-7, s. 98-99.

¹⁰⁴ Srov. např. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 143. ŘEHULOVÁ, Lenka. Institut zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta klientem. *Právní rozhledy*. 2011, roč. 2011, č. 11, s. 393. VANTUCH, Pavel. Mlčenlivost obhájce, zproštění mlčenlivosti a jeho oznamovací povinnost. *Bulletin advokacie*. 2013, roč. 2013, č. 4, s. 13-18.

protokolu. Podstatné je, že projev vůle musí být adresován advokátovi. Nepřípustné je takto jednat vůči třetí osobě, např. policejnímu vyšetřovateli.¹⁰⁵

Ačkoli to není v zákoně výslovně uvedeno, lze vzhledem k dispoziční povaze zproštění dovodit, že je možné advokáta mlčenlivosti zprostit i jen částečně.¹⁰⁶

Klient nemusí zprostit odpovědnosti jednotlivě všechny osoby, na které se povinnost mlčenlivosti vztahuje a které jsou advokátem pověřeny k provedení některých úkonů v klientově záležitosti. Povinnost mlčenlivosti těchto osob je odvozena od té advokátovy, a proto postačí zproštění adresovat pouze jemu. Lze se setkat s názorem, že zbavit mlčenlivosti lze pouze advokáta, nikoli advokátního koncipienta a to i přes dikci ustanovení § 39 ZA.¹⁰⁷

3.3.2. Sdělení informace spolupracující osobě

Advokát při výkonu advokacie spolupracuje s řadou dalších osob. Ať už je to jiný advokát, advokátní koncipient nebo jeho jiný zaměstnanec. ZoA umožňuje advokátovi nechat se v rámci tzv. substitučního oprávnění jmenovanými osobami zastoupit. K těmto osobám nemá advokát povinnost mlčenlivosti. Tato výjimka má ryze praktický význam. Bylo by absurdní a k újmě klienta, kdyby byl advokát povinen zachovávat mlčenlivost vůči osobě, kterou pověřuje provedením určitého úkonu ve věci klienta. Naopak především advokátní koncipient musí být i s ohledem na zejména stavovské předpisy obeznámen s detaily klientova případu a řádně připraven na zastoupení. Díky širokému osobnímu rozsahu povinnosti mlčenlivosti zůstanou zájem klienta a diskrétní informace, které advokátovi sdělil chráněny. Na tuto povinnost by v souladu s čl. 14 odst. 2 Etického kodexu měly být dotčené osoby upozorněny v pracovní smlouvě, dohodě o práci konané mimo pracovní poměr, případně v substitučním oprávnění.

---

¹⁰⁵ Odpovědi ČAK na dotazy ve věci povinné mlčenlivosti advokáta. 2) podání vysvětlení advokátem podle trestního řádu. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 9. s. 73-74.

¹⁰⁶ ZACHOVÁ, Markéta. Povinnost mlčenlivosti advokáta. *Bulletin advokacie*. 2001, roč. 2001, č. 4, s. 24-45.

¹⁰⁷ ŘEHULOVÁ, Lenka. Institut zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta klientem. *Právní rozhledy*. 2011, roč. 2011, č. 11, s. 393.

3.3.3. Spor advokáta s klientem před soudem nebo jiným orgánem

Dalším případem, kdy dochází k prolomení povinnosti mlčenlivosti, jsou spory mezi advokátem a klientem. Typicky se jedná o spory týkající se zaplacení odměny advokáta, tzv. palmární. Jak bylo popsáno výše, advokát má právní nárok na odměnu za poskytnutí právní služby. V případě, že nastane spor o její zaplacení nebo její výši a advokát nebo klient podá žalobu, §21 odst. 4 ZoA mu umožňuje advokátovi vyhnout se důkazní nouzi, ve které by se jinak ocítl v důsledku povinnosti mlčenlivosti, a v nezbytném rozsahu tuto povinnost nedodržel. V řízení tak advokát smí vylíčit pouze skutečnosti rozhodné pro osvědčení nároku a jeho výše. Je-li sám žalován, smí sdělit na svou obranu pouze nejnútnejší informace týkající se klienta a jeho případu. V souvislosti s palmárními žalobami nelze opomenout rozhodnutí kárné komise ČAK, kde bylo jako kárné provinění posouzeno jednání advokáta, který při podání palmární žaloby požadoval přiznání nákladů řízení, což odůvodnil odkazem advokátní tarif a tvrzením, že v dané věci je zastoupen sám sebou jako advokátem.¹⁰⁸

Nejsou ale vyloučeny ani jiné spory, v současnosti se stále častěji objevují žaloby klientů na náhradu újmy způsobenou výkonem advokacie. O odpovědnosti advokáta za újmu bude pojednáno v kapitole 5.2.

Řešení sporů mezi advokátem a jeho klientem se nemusí odehrávat vždy před soudem. Novela o ochraně spotřebitele přinesla advokátům a jejich klientům – spotřebitelům možnost přednést své spory ČAK. Ta byla dne 5. 2. 2016 Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR pověřena mimosoudním řešením spotřebitelských sporů. Došlo k tomu právě s ohledem na povinnost mlčenlivosti (dle původního návrhu měla být tímto orgánem Česká obchodní inspekce). Řízení je zahájeno na návrh klienta, který musí předložit doklad o neúspěšném pokusu vyřízení smírnou cestou s advokátem. Tento doklad je advokát povinen na žádost vystavit. On sám návrh na zahájení sporu podat nemůže. V řízení se přiměřeně uplatní smírčí řád.¹⁰⁹ Nakonec je třeba zdůraznit obrácené důkazní břemeno dle § 5c zákona o ochraně spotřebitele.

---

¹⁰⁸ Rozhodnutí odvolacího senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. K 13/04.

¹⁰⁹ Usnesení představenstva ČAK č. 2/1998 Věstníku, kterým se upravuje smírčí řízení.

Pro doplnění lze uvést, že v případě, trestního stíhání advokáta zahájeného na základě podnětu klienta může advokát uvést opět pouze v nezbytném rozsahu skutečnosti, které se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Tento průlom do povinnosti mlčenlivosti lze opřít o právo na obhajobu, které každému zaručuje čl. 40 odst. 3 LZPS.¹¹⁰

3.3.4. Kárné řízení a některá další řízení

Logický průlom do povinnosti mlčenlivosti představuje kárné řízení, jakož i některá další řízení dle ZoA. V zájmu řádného vyřízení věci se v rámci probíhajícího kárného řízení nelze dovolávat povinnosti mlčenlivosti. Kárná komise ČAK v tomto řízení rozhoduje o závažném nebo opětovném zaviněném porušení zákona nebo stanovských předpisů, kterého se dopustil advokát nebo advokátní koncipient. Ochrana údajů a zájmů klienta je zajištěna prostřednictvím povinnosti mlčenlivosti zaměstnanců ČAK a členů jejích orgánů, kteří se na kárném řízení podílejí. Ti mají povinnost mlčenlivosti ve stejném rozsahu jako ji ZoA ukládá advokátovi.

Obdobně je tomu v řízení o vyškrtnutí ze seznamu advokátů a o pozastavení výkonu advokacie vedených dle § 55 ZoA. Zákon pro tato řízení stanoví použití zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů s výjimkou některých jeho částí. Z toho plyne, že tato rozhodnutí ČAK mohou přezkoumat soudy. Ani v těchto navazujících soudních řízeních, není advokát vázán povinností mlčenlivosti. Je však třeba mít na paměti, že stejně jako v kárném řízení je průlom do mlčenlivosti možný pouze v nezbytném rozsahu pro ochranu práv advokáta.

Stejně je tomu v situacích, které předvídá § 55b odst. ZoA. Zde se lze domáhat soudní ochrany, přestože ČAK v těchto případech nevydává žádné rozhodnutí.

3.3.5. Exekuční řízení

V rámci exekučního řízení je soudní exekutor v souladu s § 33 odst. 4 EŘ oprávněn od osob v tomto ustanovení uvedených, požadovat údaje o jejich klientovi, resp. jeho majetku, který má v exekučním řízení postavení povinného. Jedná pouze o majetek,

---

¹¹⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPEŇ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 145

který advokát (na pokyn klienta) spravuje nebo uschovává a nikoli všechn majetek, o kterém má informace. Tato možnost je exekutorovi poskytnuta navzdory povinnosti mlčenlivosti jednotlivých subjektů (ve výčtu jsou dále uvedeny např. banky nebo notáři) zakotvené ve speciálních předpisech. Měl by tedy advokát exekutorovi součinnost poskytnout, a pokud ano, v jakém rozsahu? ZoA k této otázce mlčí. Pomocí teleologického výkladu lze dojít k závěru, že zájem klienta – povinného – je v tomto případě v rozporu se zákonem (EŘ), neboť cílem exekučního řízení je uspokojení nároku oprávněného.¹¹¹ Jak bylo popsáno v kapitole 2.2., advokát je při výkonu advokacie (mimo jiné) limitován právními předpisy a nesmí prosazovat zájmy klienta, které jsou v rozporu se zákonem. Jiný výklad staví advokáta do patové situace. Pokud by klienti spoléhali na to, že advokát se odvolá na povinnost mlčenlivosti a údaje o jejich účtech, věcech, listinách atd. exekutorovi neposkytne, docházelo by tím k obcházení zákona. Nehledě na to, že advokát by se tak dostal do situace, kde by musel volit mezi neposkytnutím součinnosti exekutorovi (a tedy porušením diskutovaného ustanovení EŘ) a porušením mlčenlivosti (a tedy porušením ustanovení § 21 ZoA).¹¹²

Ústavní soud shledal, že § 33 odst. 4 EŘ „nelze vykládat v tom směru, že prosté právní zastoupení spočívající např. v hrazení soudních poplatků a činění podání v majetkových sporech představuje správu majetku“.¹¹³ Na základě uvedeného lze učinit následující závěry. Exekutor není oprávněn vyžadovat po advokátovi informace o majetkových sporech týkajících se jeho klienta a extenzivní výklad § 33 odst. 4 EŘ není přípustný. Toto ustanovení není speciální vůči § 21 ZoA a opačný závěr by vedl narušení důvěrného vztahu advokáta a klienta. V případech, kdy klient svěří advokátovi majetek do úschovy nebo mu dá pokyn ke správě takového majetku, bude advokát zřejmě povinen součinnost poskytnout a přednost dostane efektivní vymožení vykonatelné pohledávky.

---

¹¹¹ SMOLÍK, Petr. Advokát versus exekutor - ochrana zájmů klienta versus exekuce?. *Bulletin advokacie*. 2002, roč. 2002, č. 4, s. 10-14.

¹¹² VLK, Václav. Exekuční řád a advokáti – poznámky k zákonu č. 120/2001 Sb. (k diskusi). *Bulletin advokacie*. 2001, roč. 2001, č. 8, s. 45-49.

¹¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 3859/13

3.3.6. Daňové řízení

Advokát je daňovým subjektem a jako takový má zákonem určené povinnosti. Ty upravuje především DŘ. Mezi tyto povinnosti patří zejména povinnost podávat daňová priznání a případně své příjmy a výdaje za účelem správného zjištění a stanovení daně i doložit. K tomu je správce daně oprávněn požadovat doklady týkající se příjmů a výdajů a provádět jejich kontrolu. Aby nebyla porušena ochrana zájmů klientů, stanoví ZoA, že „advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o povaze věci, ve které právní služby poskytl nebo poskytuje.“¹¹⁴ To znamená, že advokát je povinen správci daně sdělit toliko údaje rozhodné pro stanovení a vymožení daní a poplatků. Porušení mlčenlivosti se lze v praxi vyhnout tak, že advokát vystaví klientovi fakturu pouze s obecným označením jako poskytování právních služeb apod. Konkrétní specifikaci provedených úkonů může vyhotovit formou přílohy k dané faktuře. Tato příloha již daňovým dokladem není a advokát nemá povinnost ji správci daně při daňové kontrole předložit. Pokud by klient trval na konkrétním vymezení poskytovaných úkonů právní služby přímo na faktuře, je advokát povinen upozornit klienta na výše popsané povinnosti, které mu ukládá daňový řád a pro ten případ požádat o zproštění povinnosti mlčenlivosti.

Odchylně od obecně stanoveného režimu upravuje postup při provádění kontrol v rámci nalézacího daňového řízení § 255 DŘ. Do prostor, kde by se mohly nacházet písemnosti, které jsou předmětem povinnosti mlčenlivosti, je správce daně oprávněn vstoupit pouze za účasti advokáta.¹¹⁵ Před provedením kontroly musí správce daně uvážit, zda se v prostorách mohou nacházet takové písemnosti a přizpůsobit tomu další postup. Rovněž advokát je povinen upozornit správce daně „na svou zákonnou povinnost mlčenlivosti a s tím spojenou omezenou ediční povinností“.¹¹⁶ Dle mého názoru tedy není možné bez přítomnosti advokáta provést daňovou kontrolu v jeho kanceláři, neboť se tam vždy budou nacházet listiny, jejichž obsah je předmětem mlčenlivosti advokáta.¹¹⁷ Autoři komentáře uvádějí, že se nemusí jednat o prostory, kde advokát přímo provozuje své

---

¹¹⁴ § 21 odst. 5 věta za středníkem ZoA

¹¹⁵ § 255 odst. 1 daňového řádu hovoří o „poradci“, nicméně dle § 29 téhož zákona se poradcem pro účely daňového řádu rozumí jak daňový poradce, tak advokát. Srov. BAXA, Josef, Ondřej DRÁB, Lenka KANIOVÁ a kol. *Daňový řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. s. 577.

¹¹⁶ čl. 17a Etického kodexu.

¹¹⁷ Za listinu se dle daňového řádu považuje i datová zpráva (srov. § 94 odst. 3 DŘ).

podnikání a může jít např. i o jeho byt.¹¹⁸ Seznámit se s obsahem listiny, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, je správce daně oprávněn pouze se souhlasem zástupce ČAK. Zástupce ČAK ustanoví její předseda, což přímo stanoví daňový řád, „čímž zasahuje do vnitřního uspořádání“¹¹⁹ ČAK. Postup při určení zástupce komory je upraven vnitřním předpisem ČAK¹²⁰, přičemž jím může být zaměstnanec ČAK s ukončeným vysokoškolským právnickým vzděláním nebo advokát, který s tím souhlasí a zároveň mu nebyl pozastaven výkon advokacie. Pokud by zástupce souhlas neudělil, listina musí být zabezpečena za účasti správce daně, zástupce ČAK a advokáta, aby se předešlo pozměnění obsahu listiny nebo dokonce jejímu zničení. Následně je listina uschována u ČAK a o povinnosti ji předložit rozhoduje příslušný krajský soud na návrh správce daně.¹²¹

Výše uvedené je třeba rozlišovat od situace, kdy v postavení daňového subjektu podrobeného kontrole bude klient. Pokud správce daně provádí daňovou kontrolu u klienta advokáta a v důsledku toho bude vyžadovat součinnost advokáta, je advokát povinen se odvolat na zákonnou povinnost mlčenlivosti.

Novinkou od roku 2016 je nový institut kontrolního hlášení¹²², které jsou povinni podávat všichni plátcí daně z přidané hodnoty, advokáty nevyjímaje. Právníkové osoby ho musí podávat jednou měsíčně a fyzické osoby čtvrtletně nebo měsíčně v závislosti na tom, zda jsou čtvrtletní nebo měsíční plátcí. Za zavedením kontrolního hlášení stojí snaha zabránit daňovým únikům. Jeho obsahem by kromě uskutečněného zdanitelného plnění, přijaté úplaty (a dalších údajů potřebných pro správu daně), mělo být i DIČ odběratele. Díky tomu lze snadno identifikovat klienta a „vyčíst“ z kontrolního hlášení detailní údaje. Výjimku tvoří např. zdanitelná plnění s hodnotou do 10.000 Kč, kde postačí uvést jen základ daně, tedy celkovou přijatou částku za příslušné období.

S ohledem na výše uvedené, není překvapující, že se ze strany advokátů a především ČAK zvedla vlna kritiky. ČAK vydala stanovisko, ve kterém upozorňuje na ohrožení

---

¹¹⁸ BAXA, Josef, Ondřej DRÁB, Lenka KANIOVÁ a kol. op. cit. s.578.

¹¹⁹ BAXA, Josef, Ondřej DRÁB, Lenka KANIOVÁ a kol. op. cit. s. 579.

¹²⁰ Usnesení představenstva České advokátní komory, č. 6/2006 Věstníku, ze dne 12. září 2006, kterým se stanoví postup při určování zástupce České advokátní komory při provádění prohlídek a kontrol

¹²¹ Řízení ve věci nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem listin, které mohou obsahovat skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta dle § 332 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

¹²² § 101c a násl. zákona č. 235/2004 Sb.

povinnosti mlčenlivosti a nebezpečí jejího prolomení.¹²³ Nabízí se srovnání s povinností popsanou v úvodu této podkapitoly. I o tom se stanovisko zmiňuje a poukazuje na rozdíl mezi zpřístupněním údajů ke kontrole a soustavným shromažďováním veškerých požadovaných informací. Nicméně i přes tento odpor stavovské organizace i odborné veřejnosti, nedošlo k žádné změně a tedy s účinností od 1. 1. 2016 musí všechny právnické osoby do 25. 2. 2016 podat kontrolní hlášení.

Domnívám se, že zde dochází, pokud ne k prolomení, tak k významnému omezení povinnosti mlčenlivosti. A to, aniž by to ZoA nějak předvídal. Ustanovení § 21 odst. 5 ZoA dle mého mínění není dostačující především proto, že ukládá advokátovi povinnost mlčenlivosti o povaze kauzy, ve které právní služby poskytuje. Přestože se v kontrolním hlášení neuvádí konkrétní údaje např. o poskytnutých úkonech právní služby, z jiných poskytnutých údajů je možné získat představu např. o frekvenci poskytování právních služeb a nakonec i jejich povaze. Nadto citované ustanovení hovoří o „zvláštních předpisech o správě daní a poplatků“. Jazykovým výkladem dospějeme k tomu, že zákonodárce odkazuje na procesní předpis. Tím je v tomto případě DŘ.

Neobstojí ani argument správce daně o jeho vlastní povinnosti zachovávat mlčenlivost, kterou mu DŘ ukládá. Účelem této povinnosti je především ochrana údajů o poměrech jiných osob, které správce daně při své činnosti získá. Nicméně nic nebrání správci daně, aby tyto informace využil při své další činnosti. Nehledě na povinnost sdělit tyto informace subjektům jmenovaným v § 53 odst. 1 a odst. 2 DŘ, jakož i oznamovací povinnost vyplývající z odst. 3 téhož paragrafu. Důvěra tvoří stěžejní prvek ve vztahu advokáta a klienta a kontrolní hlášení pro ni představuje riziko spočívající také v tom, že správce daně může informace z kontrolního hlášení použít v rámci taktických postupů správy daní. To z různých důvodů nemusí být pro klienta žádoucí, a jelikož se tato povinnost vztahuje bez výjimky na všechny advokáty, klient se může zdráhat vyhledat služby advokáta. To ve svém důsledku může vést až k nepřímému omezení práva na právní pomoc. Na místě je úvaha de lege ferenda, zda (ne)ustoupit zájmu státu na zjištění a stanovení daňové povinnosti a revidovat pojem povinnost mlčenlivosti. Na zmiňovanou problematiku se totiž lze podívat i z jiného úhlu pohledu. Pokud klient,

---

¹²³ Stanovisko ČAK ke kontrolním hlášením podle zákona o DPH. [online]. [cit. 15. 2. 2016]. Dostupné z <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=15001>

resp. zájemce o právní služby dodržuje (daňové) zákony, neměla by diskutovaná povinnost advokáta zasáhnout do jeho zájmů nebo jinak utrpět jeho práva. Slabinu této argumentace spatřuji v tom, že LZPS zaručuje právo na právní pomoc každému, tedy i osobám, které právní předpis porušily. V každém případě se však za současného stavu právní úpravy dle mého názoru jedná o podstatný zásah do práva mlčenlivosti advokáta, jak jsem uvedla výše.

3.3.7. Zabránění výnosů z trestné činnosti

S ohledem na dikci ustanovení § 21 odst. 6 ZoA je povinnost spojená s předcházením legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praním špinavých peněz, vedle povinnosti překazit spáchání, resp. přípravu trestného činu, další povinností, která advokáta zavazuje k aktivnímu jednání. Povinností mlčenlivosti totiž nejsou dotčeny povinnosti, které advokátům ukládá zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "AML zákon")¹²⁴ a usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku ze dne 11. 9. 2008, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokátů a postupu kontrolní rady České advokátní komory ve vztahu k zákonu o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen "Usnesení"). Přes velkou vlnu nevole nejsou advokáti výjimkou a musí v souladu s uvedeným zákonem v závislosti na splnění určitých kritérií klienta identifikovat, kontrolovat, oznámit podezřelou transakci apod. Zákon AML nicméně v § 27 s ohledem na povinnost mlčenlivosti advokátů (a dalších profesí) osvobozuje advokáty od oznamovací povinnosti, jestliže sledované informace získali při poskytování právních porad, obhajobě v trestním řízení nebo zastupováním klienta před soudy.

Z toho důvodu § 27 odst. 1 zákona AML negativně vymezil některé činnosti advokáta, u kterých se tato povinnost neuplatní. Advokát musí klienta na své povinnosti vyplývající ze zákona AML upozornit ještě před poskytnutím právních služeb, kterých se tento zásah do mlčenlivosti týká.

Advokáti podávají hlášení ČAK, konkrétně pověřenému členu kontrolní rady a to buď doporučeným dopisem, písemným podáním osobně nebo prostřednictvím emailu se

---

¹²⁴ Zkratkou AML se rozumí Anti-Money-Laundering

zaručeným elektronickým podpisem. Lhůta pro oznámení je poměrně krátká, pouze 2 dny od zjištění podezřelého obchodu. ČAK zde působí jako jakési síto, protože předtím, než oznámení (během 5 dnů) postoupí Finančnímu analytickému útvaru Ministerstva financí ČR, zkoumá jeho obsah dle čl. 9 Usnesení. Pokud shledá, že neobsahuje všechny náležitosti nebo je zjevně bezdůvodné, vyzve advokáta k doplnění nebo ho advokátovi vrátí. Taková úprava je z hlediska ochrany zájmů klienta velmi žádoucí. Zaměstnanci ČAK jsou vázáni mlčenlivostí a v rámci tohoto procesu by mělo být zajištěno, že se k ministerstvu dostanou skutečně transakce s důvodným podezřením praní peněz. V nejbližší době se očekává novelizace zákona AML., neboť došlo k přijetí tzv. Čtvrté AML směrnice.¹²⁵ Směrnice výslovně stanoví, že „v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva představuje způsob, kdy je jako první informován orgán stavovské samosprávy, důležitou zárukou, jak chránit základní práva, pokud jde o oznamovací povinnost vztahující se na právníky.“¹²⁶ Jinak ve vztahu k advokátům nepřináší výrazné změny, spíše obecně rozšiřuje okruh povinných osob apod.¹²⁷ Vládní návrh zákona byl schválen Poslaneckou sněmovnou a v červenci 2016 bude projednáván Senátem.

Směrnice mimo jiné reaguje na rozsudek ESLP ve věci Michaud vs. Francie.¹²⁸ ESLP zde judikoval, že není neúměrným zásahem do povinnosti mlčenlivosti uložit advokátům povinnost oznamovat podezření z praní špinavých peněz. Soud shledal, že povinnost, kterou ukládá směrnice a která byla následně převzata do národního právního řádu, sice zasahuje do práva na respektování korespondence a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod,¹²⁹ ale cíl je dostatečně legitimní.

---

¹²⁵ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady Evropské Unie 2015/849 ze dne 20. 5. 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

¹²⁶ Recitál č. 39 směrnice č. 2015/849 ze dne 20. 5. 2015, dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=CS> [online]. [cit. 25.2.2016]

¹²⁷ INDRUCHOVÁ, Eva. Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 2015, č. 11. s. 46-49.

¹²⁸ Rozsudek ESLP Michaud v. Francie, ze dne 6. prosince 2012, č. 12323/11.

¹²⁹ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Evropská úmluva o lidských právech). Sjednána dne 4. 11. 1950, ratifikována Českou a Slovenskou federativní republikou dne 18. 3. 1992. Vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. sdělením federálního ministerstva zahraničí (dále jen "Úmluva").

3.3.8. Nepřekažení TČ

Zatímco povinnost mlčenlivosti zavazuje advokáta k nekonání, tedy nesdělování mlčenlivosti podléhajících informací, § 367 TZ po něm vyžaduje určité jednání navzdory mlčenlivosti. Pokud se advokát v souvislosti s poskytováním právních služeb dozví, že jiná osoba (včetně klienta) připravuje nebo páchá trestný čin z taxativního výčtu v § 367 odst. 1 TZ, může se zachovat dvěma způsoby. Překazí spáchání nebo dokončení trestného činu sám nebo prostřednictvím včasného oznámení státnímu zástupci, případně policejnímu orgánu. U druhé alternativy se nemůže odvolávat na povinnost mlčenlivosti.

Naproti tomu pokud trestný čin již byl spáchán a advokát se o tom v rámci výkonu advokacie dozví, uplatní se výjimka v § 368 odst. 3 TZ a advokát není povinen trestný čin oznámit. Na tomto místě je třeba upozornit na fakt, že musí jít o dokonaný trestný čin. V opačném případě by mohlo dojít ke spáchání trestného činu dle § 367 TZ, popsáno výše.¹³⁰

3.3.9. Prohlídky kanceláře a jiných prostor sloužících k výkonu advokacie

Aktuálním a diskutovaným tématem v rámci povinnosti mlčenlivosti je institut domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků (dále také jako „prohlídka“).¹³¹ Jedná se zajišťovací institut používaný v trestním řízení, prostřednictvím jehož orgány činné v trestním řízení (dále také jako "OČTŘ") získají přístup k informacím, které následně mohou v tomto řízení sloužit jako důkaz. Tento institut představuje sám o sobě velký zásah do práv dotčených osob. U advokáta je tento účinek znásoben právě kvůli povinnosti mlčenlivosti, kterou je vázán. Z toho důvodu je pro zákonodárce, soudy a orgány provádějící prohlídku nezbytné dosáhnout největší možné rovnováhy mezi zásadou ochrany práv a svobod občanů a potřebou odhalovat trestnou činnost.

Pokud je tato prohlídka nařízena v prostorách, kde advokát vykonává advokacii, je pro orgán provádějící úkon v zákoně zakotvena povinnost vyžádat si součinnost ČAK

---

¹³⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře. s. 3367

¹³¹ § 82 a násl. TŘ.

spočívající v účasti na této prohlídce.¹³² Obdobně jako v kapitole 3.3.6. popsaném postupu při daňové kontrole, je orgán provádějící úkon oprávněn seznámit se s obsahem listiny jen se souhlasem zástupce ČAK. Na tuto problematiku dopadá režim ustanovení § 85b TŘ. Pokud zástupce souhlas odepře, listina obsahující chráněné informace je zabezpečena za účasti advokáta, zástupce ČAK a orgánu provádějícímu úkon a uschována u ČAK. Orgán, který prohlídku nařídil, má následně 15 dní na podání návrhu k soudu, aby tento svým rozhodnutím nahradil souhlas zástupce ČAK. Po marném uplynutí lhůty, při zamítnutí návrhu soudem, příp. při postupu dle § 85b odst. 6 TŘ¹³³, se listina navrací zpět advokátovi.

V praxi se jedná o poměrně frekventovaný institut, jen v roce 2015 došlo k 25 prohlídkám.¹³⁴ Velké výkladové problémy donedávna činil pojem „*jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii*“.¹³⁵ Soudy se nejednotně stavěly k otázce, jak široce tento pojem vykládat a jaké prostory spadají do režimu upraveného v § 85b TŘ. S tím úzce souvisí i problematika elektronických úložišť dat a odbornou veřejností kritizované rozhodnutí Městského soudu v Praze.¹³⁶ Ten judikoval, že (v konkrétně posuzovaném případě) úložiště serverů externí společnosti a objekt, kde jsou tyto servery umístěny, nelze považovat za prostory, kde advokát vykonává advokacii a konstatoval, že „*nestačí pouze možnost, že se v prostorách mohou nacházet listiny, které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta.*“¹³⁷ Naproti tomu Vrchní soud v Olomouci v dřívějším rozhodnutí vyslovil názor, že místo výkonu advokacie je třeba vykládat extenzivněji a není jím jen jeho registrované sídlo u ČAK.¹³⁸

Nejvyšší soud ČR zareagoval na rozvíjející se a nejednotnou judikaturu nižších soudů a zaujal stanovisko k pojmu jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii. Konstatoval, že těmito prostory se rozumí „*jakýkoli prostor, který souvisí s výkonem advokacie a v němž se proto vyskytují informace o klientech ať již v písemné, elektronické či jiné podobě. Vedle sídla advokáta zapsaného do seznamu advokátů jde dále*

---

¹³² § 85b odst. 1 TŘ.

¹³³ Návrh neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý či byl podán opožděně nebo neoprávněnou osobou. Srov. ŠÁMAL, Petr a kol.. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha, C. H. Beck, 2013. s. 1165

¹³⁴ SOKOL, Tomáš. Domovní prohlídky u advokátů. *Právní rádce*. 2016, roč. 2016, č. 1 s. 54.

¹³⁵ § 85b odst. 1 TŘ.

¹³⁶ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. července 2014, sp. zn. Nt 615/2014

¹³⁷ Ibid

¹³⁸ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. 6 To 24/2014

např. o pobočku advokátní kanceláře, kancelář advokáta v sídle obchodní společnosti, již poskytuje právní služby, vozidlo advokáta nebo místa určená k archivaci či ukládání advokátních spisů“.¹³⁹ Zároveň se vyjádřil k problematice elektronických úložišť dat, „a to ať už jde o webové stránky advokáta, vlastní datová úložiště advokáta nenacházející se v místech běžného výkonu advokátní praxe nebo úložiště provozovaná od advokáta odlišnou osobou, umožňující dálkový přístup pomocí internetové sítě (např. různé typy tzv. hostingů, cloudů, serverů).“¹⁴⁰ I na tato místa se uplatní postup dle § 85b odst. 1 TŘ. Nejvyšší soud ČR ve svém stanovisku mimo jiné zmínil i výše popsané rozhodnutí Městského soudu v Praze a zdůraznil, že rozhodující je povaha elektronického úložiště dat. Listinou se dle § 85b odst. 12 TŘ nepovažuje jen běžná písemnost, ale i nosič informací. Za ten je nutné považovat právě i různé typy elektronických úložišť dat.

Naopak byt advokáta Nejvyšší soud ČR za jiný prostor ve smyslu zmíněného ustanovení nepovažuje, avšak konstatoval, že režim tohoto ustanovení na něj dopadá v rámci domovní prohlídky.

Stanovisko reflektuje judikaturu ESLP, jakož i judikaturu Ústavního soudu ČR. Za všechny považuji za důležité v této práci zmínit rozhodnutí Niemietz vs. Německo¹⁴¹. V tomto významném a ve své době přelomovém rozsudku ESLP konstatoval, že především u osob vykonávajících svobodné povolání není hranice výkonu profesních a soukromých aktivit zcela jasná a není výjimečné, že činnost podnikatele je vykonávána z jeho soukromého sídla. Toto rozhodnutí bylo později částečně překonáno zejména rozsudkem ve věci André vs. Francie,¹⁴² kdy ESLP považoval za zákonný zásah domovní prohlídky a následné zabavení dokumentů. Připustil sice, že jde o zásah do povinnosti mlčenlivosti, zároveň však dodal, že při dodržení určitých záruk (přítomnost člena advokátní komory), jde o zásah legitimní a odůvodněný. Přesto stěžovatelé v této věci uspěli, neboť v daném případě bylo rozhodnutí o nařízení prohlídky příliš obecné a dávalo tak nepřiměřeně širokou pravomoc orgánům provádějícím domovní prohlídky. Ve věci Michaud vs. Francie,¹⁴³ zmiňovaném v podkapitole 3.3.7 této práce, pak ESLP shledal

---

¹³⁹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2015, Tpjn sp. zn. 306/214

¹⁴⁰ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2015, Tpjn sp. zn. 306/214

¹⁴¹ Rozsudek ESLP Niemietz vs. Německo ze dne 16. 12. 1992, č. 13710/88.

¹⁴² Rozsudek ESLP André vs. Francie ze dne 24. 7. 2008, č. 18603/03.

¹⁴³ Rozsudek ESLP Michaud vs. Francie ze dne 6. 12. 2012, č. 12323/11.

nezbytnost povinnosti ohlašovat tzv. podezřelé operace v souvislosti s bojem proti praní špinavých peněz.

Dalším bodem, kterým se stanovisko zabývá, je forma rozhodnutí o nahrazení souhlasu zástupce ČAK dle § 85b odst. 3 TŘ. Soudy by do budoucna měly rozhodovat zásadně usnesením, proti němuž není přípustná stížnost. To potvrzuje i názor autorů komentářové literatury.¹⁴⁴ Pozornost je třeba věnovat § 85b odst. 6 TŘ, dle kterého soudce k podanému návrhu nepřihlíží v případech, kdy je návrh nesrozumitelný nebo neurčitý. V praxi i zde činil problém výklad pojmů neurčitost a nesrozumitelnost. Úzce souvisel s otázkou konkretizace listin, především u vymezení informací, které mají být získány z elektronických nosičů dat. Náležitostí návrhu vyjmenovaných v § 85b odst. 4 TŘ je i označení listin, které jsou předmětem nahrazení souhlasu zástupce Komory. Nejvyšší soud opět zdůraznil smysl ustanovení a nutnost nepřístupovat k posouzení dostatečné konkretizace listin formálně. Postačí i obecnější vymezení (např. označení šanonů, krabic nebo i odkaz na nosič informací), pokud návrhovač podrobně popíše skutkový děj, jaké skutečnosti mají být zjištěny a co mají ve vztahu k trestné činnosti prokázat.¹⁴⁵ Je tedy na orgánech vyžadujících vydání, aby dostatečně jasně vymezily svůj návrh a neuchylovaly se k „lovu informací“.¹⁴⁶

Nelze opomenout fakt, že listiny obsahující informace chráněné povinností mlčenlivosti nemohou být za žádných okolností vydány. Ze stanoviska vyplývá, že soudce se musí s každou posuzovanou listinou seznámit a u každé zvlášť usoudit, zda obsahuje skutečnosti, o kterých je advokát povinen zachovávat mlčenlivost. Soud pak může návrhu (ne)vyhovět i částečně, pokud shledá, že povinnost mlčenlivosti se vztahuje jen na některé listiny ze všech zkoumaných. Nabízí se otázka, jak budou soudy řešit situaci, kdy OČTR budou požadovat velké množství dokumentů (nejen) v elektronické podobě a zástupce ČAK neudělí požadovaný souhlas. Dle mého názoru za takových okolností hrozí na jedné straně průtahy v trestním řízení, na straně druhé riziko, že soudy listiny nebudou zkoumat dostatečně pečlivě a bude tak porušena mlčenlivost.

---

¹⁴⁴ ŠÁMAL, Petr a kol.. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha, C. H. Beck, 2013. s. 1161.

¹⁴⁵ Stanovisko trestního kolegia nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, Tpjn sp. zn. 306/214.

¹⁴⁶ Podrobněji viz SOKOL, Tomáš. Domovní prohlídky u advokátů. *Právní rádce*. 2016, roč. 2016, č. 1 s. 56.

Lze shrnout, že Nejvyšší soud pozitivně reagoval na moderní vývoj a zohlednil, že stále více informací je uchováváno v elektronické podobě. Komunikace s klientem se z velké části odehrává prostřednictvím emailu a často, zejm. v případě malých advokátních kanceláří jsou tato data uchovávána mimo kancelář.¹⁴⁷

4. Práva a povinnosti klienta

Práva a povinnosti klienta odpovídají právům a povinnostem advokáta. Jelikož povinnosti advokáta byly analyzovány v předchozích kapitolách, zaměřím se pouze na některé aspekty klientových práv a povinností. Mezi práva klienta jednoznačně patří právo zvolit si svobodně advokáta dle svého uvážení, následně mu udílet pokyny a vyžadovat jejich splnění (nejsou-li v rozporu se zákonem) a právo požadovat po advokátovi informace. V neposlední řadě klientovi náleží právo na to, aby advokát o všem, co mu klient sdělí, zachovával mlčenlivost. Klient je oprávněn vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb kdykoli a bez udání důvodu vypovědět. Stále častěji je využíváno právo domáhat se náhrady újmy, kterou advokát klientovi při poskytování právní služby způsobí. Naopak povinností klienta je poskytnout advokátovi potřebnou součinnost a uhradit odměnu, případně složit přiměřenou zálohu.

4.1. Právo na svobodnou volbu advokáta

Hledání a výběr advokáta je ponecháno na uvážení klienta a toto jeho právo je garantováno § 2a ZoA. Čl. 30 Etického kodexu navíc ukládá advokátovi povinnost nezasahovat do klientovy svobodné volby, a to jakýmkoli jednáním. Kupříkladu nesmí uvádět nepravdivé, ale i pravdivé údaje, které by mohly ovlivnit svobodnou vůli klienta. Samozřejmě jestliže si klient nemůže nebo nechce advokáta najít a splňuje předpoklady nutné obhajoby nebo povinného zastoupení, bude mu advokát ustanoven Komorou dle § 18 odst. 2 ZoA nebo určen soudem dle § 30 odst. 2 OSŘ. Nicméně volba advokáta klientem je vždy preferována a zaručena. Svobodná volba advokáta je omezena povinností odmítnout poskytnutí právních služeb z důvodů popsanych v podkapitole 1.7.

---

¹⁴⁷ KARMÁŠEK, Miroslav; SUCHÁNKOVÁ, Lenka. Domovní prohlídka v cloudovém úložišti – otázka rozsahu situací, v nichž mají orgány činné v trestním řízení povinnost použít postup podle § 85b trestního řádu. *Bulletin advokacie*. 2014, roč. 2014, č. 11. s. 39-41

Při pohledu z jiného úhlu může být dalším omezujícím faktorem poměrně přísná regulace reklamy, kdy se nabídka právních služeb kvůli čím dál většímu počtu advokátních kanceláří a samostatných advokátů poskytujících právní služby jeví klientovi jako nepřehledná, což rovněž ztěžuje jeho volbu. Sluší se podotknout, že i přístup k reklamě v advokacii se postupem času změnil a je možné vidět různé formy prezentace, od webových stránek, profilů na sociálních sítích až po billboardy. Stěžejním kritériem je důstojnost a vážnost advokátního stavu. Je třeba mít na paměti specifickou povahu poskytování právních služeb a proto je stále nepřijatelné, aby advokát nebo jeho zaměstnanec nevyžádaně nabízel právní služby prostřednictvím emailu.¹⁴⁸

4.2. Povinnost součinnosti

Aby advokát mohl poskytovat kvalitní právní služby, je nezbytné, aby s ním klient spolupracoval. Především se jedná o poskytnutí informací a dokumentů potřebných k prosazení klientova práva nebo zájmu. Jak již bylo zmíněno, čl. 6 odst. 3 Etického kodexu obsahuje zákaz ověřování úplnosti a pravdivosti těchto informací. Je tedy na klientovi, aby jím předložené podklady byly úplné a pravdivé a aby je klient poskytl včas. Během spolupráce s advokátem musí klient včas informovat advokáta o všem zásadním, co by mohlo mít na poskytování právních služeb vliv, o nastalých změnách apod. Nekomunikuje-li klient s advokátem, nepřebírá-li zásilky od advokáta ani jinak nereaguje, jde o neposkytnutí součinnosti a ve svém důsledku může vést až k vypovězení smlouvy o poskytování právní služby dle § 20 odst. 2 ZoA. Advokát v takovém případě nemá povinnost snažit se dosáhnout součinnosti jinými způsoby.¹⁴⁹

S poskytnutím informací souvisí i udělování pokynů advokátovi a v neposlední řadě i udělení plné moci. Plná moc je samozřejmě nezbytná při zastupování klienta před soudy a jinými orgány veřejné moci. Poskytnutí právní služby je ovšem širší, než pouhé zastupování klienta při soudním či jiném sporu. Jestliže jedná advokát například s protistranou rovněž zastoupenou advokátem, je dostačující sdělit-li advokát svému kolegovi, že klienta zastupuje.¹⁵⁰

---

¹⁴⁸ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 12. 12. 2014 sp. zn. K 33/2014

¹⁴⁹ MANDÁK, Václav. K otázce odstoupení advokáta od smlouvy o poskytnutí právní služby při zřejmém nedostatku patřičné součinnosti klienta. *Bulletin advokacie*. 2004, roč. 2004, č. 4. s. 86

¹⁵⁰ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. 93/2014

Lze tedy uzavřít, že poskytnutí plné moci není vždy nezbytné, nicméně pro klienta i advokáta (z hlediska přesného vymezení rozsahu jeho pověření klientem) přinejmenším praktické a vhodné.

4.3. Povinnost složit přiměřenou zálohu a uhradit odměnu

Advokát je oprávněn žádat po klientovi složení přiměřené zálohy na odměnu. Povinnost složit zálohu logicky nemá ten klient, kterému byl advokát určen za podmínky bezplatného poskytnutí právních služeb. Záloha může sloužit např. k úhradě soudního poplatku nebo nákladů na poskytnutí právních služeb, v žádném případě jako sankce za žádost klienta o vyúčtování složené zálohy.¹⁵¹

Otázku, zda je záloha přiměřená, je třeba posoudit podpůrně dle kritérií pro přiměřenost odměny v čl. 10 Etického kodexu, očekávaných hotových výdajů, celkové výše odměny atd. Lze tedy dovést, že jestliže služba právní pomoci nevyžaduje vysoké nebo dokonce žádné výdaje, neměl by advokát s ohledem na profesní etiku zálohu požadovat.¹⁵² Na druhé straně zřejmě není neetické požadovat zálohu ve výši celé předpokládané odměny. Dle autorů komentáře se advokát tímto způsobem může vyhnout tomu, aby měl vůči klientovi pohledávku.¹⁵³ Jednání klienta, který odmítá zálohu složit, může vést až k výpovědi smlouvy o poskytování právních služeb. Než advokát k takovému kroku přistoupí, měl by zvážit důvody na straně klienta a nevypovídat smlouvu bez dalšího.¹⁵⁴

Pro úplnost je třeba dodat, že nelze bez dalšího k úhradě odměny použít peníze, které klient svěřil advokátovi do úschovy ani částku k úhradě jistoty k návrhu na předběžné opatření.¹⁵⁵

---

¹⁵¹ Rozhodnutí odvolacího senátu ČAK z dne 8. 9. 2004, sp. zn. K 7/04

¹⁵² JANČAROVÁ, Markéta. Práva a povinnosti ve vztahu advokáta a klienta, *Bulletin advokacie*, 2000, roč. 2000, č.10, s. 47.

¹⁵³ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 25

¹⁵⁴ Blíže viz SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 135.

¹⁵⁵ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 8. 10. 2010, sp. zn. K 57/2010.

5. Režimy odpovědnosti advokáta

Předmětem této práce jsou práva a povinnosti advokáta a klienta. Jestliže dojde k porušení některé z povinností, nastupuje řada následků, jejichž rozbor bude předmětem následujících podkapitol. Protože právní a zejména stavovské předpisy připisují většinu povinností advokátovi, zaměřím se na situace, kdy povinnost poruší právě advokát.

5.1. Kárná odpovědnost

Při porušení či zanedbání některé z povinností uložených advokátovi zákonem nebo stavovským předpise nastupuje kárná odpovědnost. Tato odpovědnost se někdy označuje jako disciplinární. Kárně odpovědný může být pouze advokát nebo advokátní koncipient a jsou tak speciálními subjekty. Kárnou odpovědnost nese advokát i za pochybení pracovníků své advokátní kanceláře.¹⁵⁶ Za kárné provinění je považováno „závažné nebo opětovné zavinění porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem.“¹⁵⁷ To, zda je porušení povinnosti závažné, se posuzuje dle svého následku a způsobilostí poškodit advokátní stav. Naopak bylo kárnou komisí ČAK jednoznačně vysloveno, že „*ojedinělé a nezávažné porušení povinností advokáta není kárným proviněním*“.¹⁵⁸ Důležité je si uvědomit, že advokát je odpovědný za veškeré své jednání, tedy i mimo výkon advokacie, v soukromí.¹⁵⁹ Je tomu tak i díky dobrovolnému podřízení se etickým pravidlům, která okruh situací podléhajícím kárné odpovědnosti podstatně rozšiřují. Jak plyne z definice kárného provinění, předpokladem kárné odpovědnosti je zavinění, přičemž postačuje nedbalost.

Za kárné provinění se advokátovi uloží některé z kárných opatření vyjmenovaných v § 32 odst. 3 ZoA. Koncipientům se ukládají prakticky shodná kárná opatření s tím rozdílem, že ve výčtu § 32 odst. 4 ZoA chybí dočasný zákaz výkonu advokacie. Nejprísnějším je vyškrtnutí ze seznamu advokátů, resp. koncipientů. Advokáti nejsou jediná právnická profese, která podléhá kárné odpovědnosti.¹⁶⁰ Specifikem v jejich

---

¹⁵⁶ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 6. 1998, sp. zn. K 126/98.

¹⁵⁷ § 32 odst. 2 ZoA.

¹⁵⁸ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 8. 3. 1996, sp. zn. K 110/95.

¹⁵⁹ Srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 4. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003

¹⁶⁰ Kárnou odpovědnost mají i soudci, státní zástupci a soudní exekutoři dle zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů.

případě je ale to, že členy kárné komise ČAK, resp. kárných senátů skládajících se ze tří členů kárné komise Komory, jsou pouze advokáti, zatímco kárné senáty rozhodující o provinění soudců, exekutorů a státních zástupců jsou složeny z více právnických profesí.¹⁶¹ O proviněních advokátů tedy rozhodují opět pouze advokáti. Taková praxe bývá často předmětem kritiky. Advokáti naproti tomu argumentují, že jako jediní (z právnických profesí) mají dvojinstanční řízení (odvolacím orgánem odvolací kárná komise ČAK) a bohatou a ustálenou kárnou judikaturu. Samotné řízení je upraveno Advokátním kárným řádem, který není stavovským předpisem, ale vydalo ho ministerstvo spravedlnosti jako svou vyhlášku. Zahajuje se na návrh kárného žalobce, kterým je předseda kontrolní rady (§ 46 odst. 3 ZoA) a ministr spravedlnosti (§ 51 odst. 2 ZoA). Ve vztahu ke klientovi je třeba upozornit, že klient se kárného řízení neúčastní, účastníky jsou pouze kárný žalobce a kárně obviněný, který se může nechat zastoupit advokátem. Kárný žalobce může podat návrh v subjektivní lhůtě 6 měsíců a objektivní lhůtě 2 let. V řízení mohou být vyslyšáni svědci, znalci či samotní účastníci, nelze je však k tomu žádnými prostředky nutit. Kárně obviněný má právo hájit se dle svého uvážení. Z pravidelně zveřejňovaných kárných judikátů plyne následující závěr: jestliže advokát spáchaného kárného provinění lituje a projeví snahu po nápravě, kárná komise zpravidla uloží mírnější trest. Naopak pokud advokát s kárnou komisí nekomunikuje a nespolupracuje, bývá výsledkem trest přísnější. To, jaké kárné opatření kárná komise, resp. konkrétní kárný senát uloží, je čistě na jejím uvážení. Užití této diskreční pravomoci je přezkoumatelné správním soudem. Ten může napadené rozhodnutí pouze zrušit, není přípustné, aby uvážení kárného senátu nahradil svým vlastním. Dále kárný senát při ukládání kárného opatření mimo jiné přihlédne k osobě kárně obviněného a jeho osobním (rodinným, majetkovým, zdravotním) poměrům. Tato povinnost je zakotvena v § 24 odst. 2 Advokátního kárného řádu a její porušení zakládá porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.¹⁶² Proti rozhodnutí se lze dále bránit podáním odvolání, o kterém rozhoduje senát skládající se ze tří členů odvolací kárné komise. Toto rozhodnutí lze napadnout prostřednictvím správní žaloby dle § 65 SŘS.

---

¹⁶¹ Např. u kárného řízení ve věcech soudců dle § 4 odst. 1 věty čtvrté zákona č. 7/2002 Sb. „Mezi přísedícími musí být vždy nejméně jeden státní zástupce, jeden advokát a jedna osoba vykonávající jiné právnické povolání, je-li zapsána v seznamu přísedících pro řízení ve věcech soudců.“

¹⁶² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 2. 2002 sp. zn. II ÚS 46/2000.

Jak plyne z výše uvedeného, klient nemůže podat kárnou žalobu. Může ale podat stížnost, kterou vyhodnocuje kontrolní rada ČAK, s tím, že vždy je stěžovatel o způsobu vyřízení informován. Mohou nastat tři situace: stížnost je shledána nedůvodnou, Komora upozorní advokáta na nesprávný postup nebo dojde k podání kárné žaloby. V roce 2015 řešila kontrolní rada celkem 1275 nových stížností na advokáty. Nedůvodnými bylo kontrolní radou shledáno 422.¹⁶³ Typickým příkladem nedůvodné stížnosti je nespokojenost klienta s výsledkem sporu. Tomu lze částečně zabránit tím, že advokát klientovi vždy vysvětlí své kroky a včas ho o nich informuje, případně si vyžádá patřičný pokyn. Je-li advokát s klientem v pravidelném kontaktu, snižuje se riziko nedorozumění a následné nespokojenosti klienta.

Kárná řízení jsou neverejná, avšak existují statistiky zveřejněné Komorou. Podle poslední z nich, dostupné v době vyhotovení této práce, napadlo v roce 2015 celkem 128 kárných žalob.¹⁶⁴ Z toho bylo rozhodnuto o 34 návrzích pravomocně a o 54 nepravomocně. Celkem v roce 2015 nabylo právní moci 81 kárných rozhodnutí, ve kterých byli kárně obvinění shledáni vinnými. Nejčastěji ukládaným kárným opatřením byla pokuta, a to v 39 případech. Nejprísnější kárné opatření – vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo koncipientů – bylo uloženo 4 advokátům nebo advokátním koncipientům.¹⁶⁵ Z rozhodnutí, která nabyla právní moci v letech 2008 až 2015 bylo kárné opatření veřejného napomenutí uloženo pouze jednou, v roce 2009. Obecně jsou nejčastěji ukládány pokuty, přičemž tato kárná opatření tvoří cca 50% ze všech uložených každý rok.

V České republice vykonává advokacii cca 15 tisíc advokátů a advokátních koncipientů.¹⁶⁶ Z toho je ročně kárně proviněnými shledáno 0,6-0,7 %.¹⁶⁷

---

¹⁶³ Statistika činnosti kontrolního oddělení a kontrolní rady v letech 2004 - 2015. [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10244>

¹⁶⁴ Statistika vyřizování kárných žalob napadlých v letech 2000 – 2015. [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/10_statistika-vyrizovani-karnych-zalob.

¹⁶⁵ Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci v kalendářních letech. In: *Www.cak.cz* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/13_prehled-karnych-rozhodnuti--ktera-nabyla-pravni-moci.pdf

¹⁶⁶ Ke dni 1. květnu 2016 bylo zapsáno celkem 12 468 advokátů a 3 290 advokátních koncipientů. Srov. Zápis z 28. schůze představenstva, která se konala ve dnech 9. a 10. května 2016. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/zapis_28_predstavenstvo_2016_05_09.pdf, [cit. 2016-04-10].

¹⁶⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 15

5.2. Odpovědnost za újmu

Lze říci, že jednou z nejdůležitějších složek odpovědnosti advokáta je jeho odpovědnost za újmu. Odpovídá klientovi za újmu, kterou mu způsobí při výkonu advokacie nebo v souvislosti s jejím výkonem. Odpovědnost je v § 24 ZoA upravena speciálně vůči obecné úpravě odpovědnosti za škodu v OZ. Újmou rozumíme nemajetkovou i majetkovou újmu. Pouze majetková újma je označována jako škoda. Tím tedy došlo k rozšíření odpovědnosti advokáta i na povinnost odčinit nemajetkovou újmu.

V odborné literatuře i judikaturou je většinou zastáván názor, že odpovědnost má objektivní charakter a ZoA umožňuje advokátovi zprostit se odpovědnosti na základě jediného liberačního důvodu.¹⁶⁸ Při takovémto pojetí jsou předpoklady pro vznik odpovědnosti následující: porušení právní povinnosti při výkonu advokacie tj. vadný výkon advokacie, vzniklá újma a příčinná souvislost mezi nimi. Pro zjištění, co je řádným výkonem advokacie je určující § 16 ZoA.¹⁶⁹ Příčinná souvislost je dána za předpokladu, že nebýt advokátova pochybení, klient by se svého práva úspěšně domohl. Tuto otázku řeší soud v případě sporu mezi klientem a advokátem o náhradu škody jako předběžnou.¹⁷⁰ Jako předběžná je zkoumána i otázka, zda by byl klient při řádném postupu advokáta se svým nárokem úspěšný, a to i v řízení dovolacím.¹⁷¹ V zásadě se nahrazuje škoda nebo nemajetková újma v celém rozsahu. Nejčastější je škoda na majetku, kdy se nahrazuje skutečná škoda a ušlý zisk.

Lze se setkat i s názorem, že odpovědnost za újmu způsobenou výkonem advokacie má charakter subjektivní a důvod uvedený v § 24 odst. 4 ZoA je exkulpační. Tento názor je sice menšinový, nicméně přesto zde zmíním některé z argumentů svědčících pro vnímání této odpovědnosti jako subjektivní, tedy odpovědnost za zavinění. Zavinění advokáta spočívá v nedodržení standardu řádné péče. Odpovědnost advokáta má preventivní funkci, měla by motivovat advokáta, aby předcházel škodám způsobeným vadným výkonem advokacie. To není dost dobře možné, resp. efektivní, jestliže nebude

---

¹⁶⁸ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2507/2005., SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPEN, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 169.

¹⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2992/2007.

¹⁷⁰ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2533/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1515/2007.

¹⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2213/2005.

zohledněno zavinění. Navíc pro účely pojistného plnění se jeví jako vhodnější diferenciovat míru závažnosti pochybení a posílit tak motivační funkci pojištění a tím i snahu advokátů zachovat standard řádné péče. To bez zohlednění zavinění není možné. U objektivní odpovědnosti není míra zavinění pro samotný vznik odpovědnostního vztahu podstatná, neboť zavinění není jejím pojmovým znakem.¹⁷²

Dle mého názoru je v soudní praxi, byť ne výslovně, zohledňován určitý prvek zavinění. Ten spočívá v posuzování otázky řádného výkonu advokacie. Výchozím hlediskem pro toto posouzení je § 16 ZoA. V ideálním případě by vázanost pokyny klienta za současného dodržování právních předpisů a využívání veškerých zákonných prostředků v zájmu klienta, měla kopírovat předpoklady standardu řádné péče. Na druhé straně nelze zjednodušovat v tom smyslu, že advokát jednající v souladu s pokyny klienta jedná oprávněně a tedy za škodu být odpovědný nemůže. Svědomitě a odpovědně může jednat pouze ten advokát, který kromě zájmů klienta, právních a stavovských předpisů, bere v úvahu i určitou míru rizika.¹⁷³

V každém případě advokát nebude odpovědný, jestliže prokáže, že způsobené újmě „nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí“¹⁷⁴, které může být na advokátovi požadováno. I této otázce se věnovala judikatura a po advokátovi v rámci tohoto požadavku např. nelze chtít, aby zjišťoval pobyt klienta kvůli sdělení konání hlavního líčení. Přestože důkazní břemeno ohledně liberačního důvodu spočívá na advokátovi, splnění předpokladů pro vznik škody je nejprve povinen prokázat klient.¹⁷⁵

Je třeba zdůraznit, že odpovědnost nenesou zaměstnanec advokáta, příp. advokátní kanceláře. Ten odpovídá advokátovi za způsobenou škodu dle pracovněprávních předpisů. Jestliže advokáti vykonávají advokacii ve společnosti, odpovídá dle § 24 odst. 2 ZoA tato společnost, nikoli advokáti jako společníci.

Jak nedávno konstatoval Nejvyšší soud ČR, na odpovědnost advokáta nemá vliv újmatnost poskytnutí právních služeb.¹⁷⁶ Jestliže lze provedený úkon považovat za výkon

---

¹⁷² TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. s. 98.

¹⁷³ BUCHTA, Zdeněk. K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou z neznalosti. *Právní rozhledy*. 2008, roč. 2008, č. 2, s. 59.

¹⁷⁴ § 24 odst. 4 ZoA.

¹⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. NS 25 Cdo 2007/2009.

¹⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 1. 2015, sp.zn. NS 25 Cdo 4009/2014.

advokacie, je nepodstatné, zda ho advokát vykonal za odměnu či nikoli. Nejvyšší soud poukázal na to, že ustanovení o poskytování právních služeb za úplatu má dispozitivní charakter a proto nemůže být pojmovým znakem odpovědnosti za škodu.

Advokát je klientem vnímán jako odborník na vyřešení určitého právního problému a klient ho vyhledává za účelem poskytnutí právní služby na odpovídající úrovni. Širokému vymezení pojmu právní služba, odpovídá i portfolio činností advokáta. Z povahy těchto činností vyplývá pro advokáta nutnost formulovat právní názor na konkrétní otázku. Ten se vždy nemusí shodovat s právním názorem druhé strany, např. soudu. Takový stav musíme odlišovat od situace nesprávného postupu advokáta zapříčiněné nedostatečnými znalostmi nebo neorientací v právních předpisech. Advokát by měl být odpovědný pouze v případě, kdy jeho právní názor je nestandardní a advokát ho zastává bez souhlasu nebo vědomí klienta. V žádném případě nemůže být bez dalšího ukazatelem správně poskytnuté právní služby úspěšnost ve sporu a to právě s ohledem na možný sporný výklad právních předpisů a řešení určité právní otázky. Typicky ve sporném řízení soudním o zaplacení určité částky nezakládá nespokojenost klienta odpovědnost advokáta za škodu, a to ani pokud klientovi vznikne škoda – je mu uložena povinnost zaplatit danou částku. Stejnou optikou je nahlíženo na úspěch advokáta ve sporu. Ten sám o sobě neznamená potvrzení toho, že odpovědnostní vztah nevznikne.¹⁷⁷ Na druhé straně zcela jistě půjde o pochybení advokáta, jestliže „*podá dovolání proti rozhodnutí prvostupňového soudu*“.¹⁷⁸

5.3. Trestněprávní odpovědnost

I na advokáty a advokátní koncipienty se vztahuje trestní odpovědnost. Výrazně se zde projevuje povinnost mlčenlivosti, zejména ve vztahu § 368 odst. 3 TZ. Advokát nemá oznamovací povinnost a neoznámení trestného činu advokátem tedy není trestné, dozvěděl-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie. Naopak zákonná povinnost překazit spáchání trestného činu není povinností mlčenlivosti advokáta dotčena.

---

¹⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. NS 25 Cdo 121/2010.

¹⁷⁸ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. dubna 2015 sp. zn. K 95/2014.

6. Zánik vztahu advokát – klient

Ještě než přistoupím k rozboru způsobů ukončení právního vztahu mezi advokátem a klientem, považuji za vhodné zmínit, že v souvislosti se zánikem tohoto vztahu vzniká advokátovi řada povinností. Jejich účelem je ochrana klientových zájmů. Zejména je na žádost klienta povinen vydat veškeré písemnosti, které jsou pro věc klienta významné, např. soudní či jiná rozhodnutí v dané věci. Zároveň čl. 9 odst. 4 Etického kodexu zapovídá advokátovi vynucovat zaplacení odměny či výloh zadržením těchto dokumentů. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že povinnost mlčenlivosti nezaniká spolu s právním vztahem. Následující podkapitoly se budou věnovat nejvýznamnějším způsobům zániku vztahu advokáta a klienta a jejich důsledkům. Zmíněny budou i situace, kdy nedochází přímo k zániku, ale významné změně v právním vztahu spočívající ve změně osoby konkrétního advokáta.

6.1. Poskytnutí právní služby

K zániku vztahu mezi advokátem a klientem může dojít několika způsoby. Až na výjimky, jako je například ustanovení advokáta soudem a tedy vznik právního vztahu na základě rozhodnutí, je vztah mezi advokátem a klientem založen na základě smlouvy. Způsoby zániku daného vztahu se tedy neliší od jiných občanskoprávních smluv, přičemž nejčastějším je splněním smlouvy, tedy poskytnutím právní služby. Tímto způsobem však může zaniknout i vztah založený rozhodnutím. Žádné další rozhodnutí o zániku vztahu se nevydává. Smluvní vztah může být dále ukončen dohodou obou stran, uplynutím sjednané doby, výpovědí, odstoupením od smlouvy nebo smrtí jedné ze stran.

6.2. Smrt

Jestliže dojde k úmrtí advokáta vykonávajícího advokacii samostatně, jmenuje mu soud na návrh Komory nástupce. Na tom je pak správa té části pozůstalosti zesnulého advokáta, kterou používal k výkonu advokacie. Závazek daný smlouvou tedy v případě úmrtí advokáta nezaniká, nýbrž přechází na nástupce. Komora ve svém stanovisku dovodila nutnost určení nástupce vždy a to právě s ohledem na ochranu zájmů klientů

stávajících, ale i bývalých.¹⁷⁹ V případě úmrtí klienta má advokát povinnost učinit všechny neodkladné úkony ve smyslu § 20 odst. 6 ZoA, protože smrt klienta je považována za jiný důvod zániku smlouvy o poskytování právních služeb.¹⁸⁰

6.3. Výpověď

V případě ukončení smluvního vztahu výpovědí zaniká vzájemný vztah uplynutím výpovědní lhůty. Její délka činí ze zákona tři měsíce, pokud si strany nesjednají kratší. Nesjednají-li si výpovědní dobu vůbec, smlouva zanikne již doručením druhé straně. Zákon pro výpověď nestanoví žádnou formu. Nicméně smlouva o poskytování právní pomoci je zpravidla uzavírána písemně a tedy ji lze vypovědět také pouze písemně.

Advokát může smlouvu vypovědět pouze z taxativně stanovených důvodů, přičemž stěžejním výpovědním důvodem je „*narušení nezbytné důvěry mezi ním a klientem*“.¹⁸¹ Je to logické, neboť jakmile ve vztahu advokáta a klienta chybí jeden základních prvků, nemá jeho další trvání valný význam. Citovaný § 20 ZoA obsahuje v odstavci druhém a třetím i další důvody pro jeho ukončení: klient neposkytuje potřebnou součinnost, navzdory poučení trvá na pokynech specifikovaných ustanovením § 16 odst. 1 věta druhá ZoA či po marné výzvě advokáta nesložil přiměřenou zálohu. Všechny uvedené podmínky mají svým způsobem za následek narušení vzájemné důvěry. Jednotlivým důvodům jsem se podrobněji věnovala v příslušných kapitolách. Proto bych jen uvedla, že advokát by měl své rozhodnutí o ukončení vzájemného vztahu klientovi řádně odůvodnit. Nesložil-li klient požadovanou zálohu, měl by advokát navíc dbát ještě na to, aby byla požadována opravdu v přiměřené výši a zvážit, zda je tento krok skutečně nutný. Pouhá skutečnost, že klient nesložil zálohu, totiž neopravňuje advokáta, aby se nedostavil k nařízenému soudnímu jednání.¹⁸² Shledá-li advokát až po uzavření smlouvy, že je dán některý z důvodů pro odmítnutí poskytnutí právní služby dle § 19 ZoA, nemá na výběr a je jeho povinností smlouvu vypovědět. Stejně tak byl-li určen Komorou nebo ustanoven soudem a teprve dodatečně zjistí, že zde jsou okolnosti podmiňující odmítnutí právní služby, musí

---

¹⁷⁹ Stanovisko představenstva Komory k problematice klientských spisů vedených advokátem, který zemřel. *Bulletin advokacie: Předpisy o advokacii, zvláštní číslo*. 2007. s. 280.

¹⁸⁰ DVORÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; FIALA, Josef aj. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2014.

¹⁸¹ § 20 odst. 2 věta první ZoA

¹⁸² Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 24. 9. 2004 sp. zn. K 61/04

požádat soud o zrušení ustanovení či Komoru o určení jiného advokáta. U toho navíc musí dbát povinnosti mlčenlivosti.¹⁸³ Tyto důvody jsou popsány v kapitole pojednávající o povinnosti advokáta odmítnout poskytnutí právní služby. I v tomto případě má advokát povinnost po dobu 15 dní od zániku smlouvy učinit neodkladné úkony, aby klientovi nebyla způsobena újma na jeho právech či oprávněných zájmech.

Klienta naopak žádná povinnost nesvazuje a je oprávněn vypovědět smlouvu kdykoli, aniž by uvedl důvod výpovědi.

6.4. Překážka bránící poskytování právní služby

Brání-li advokátovi ve výkonu advokacie jakákoli překážka, je povinen učinit patřičná opatření za účelem ochrany zájmů svého klienta. Takovým opatřením je zejména ukončení smlouvy o poskytování právních služeb dohodou nebo převzetí věci klienta jiným advokátem. Nedojde-li k tomuto opatření, je advokát povinen dohodnout se s jiným advokátem na tom, aby ho zastoupil. Popis substituční povinnosti je předmětem podkapitoly 2.6.2.

6.5. Vyškrtnutí ze seznamu

Ze seznamu advokátů vedeného Komorou je obligatorně vyškrtnut ten advokát, u kterého jsou naplněny předpoklady taxativně vyjmenované v § 7b a § 8 ZoA. Jedním z důvodů je smrt advokáta, ale k zániku oprávnění vykonávat advokacii a tím i k zániku smlouvy mezi klientem a advokátem vedou i důvody jako pravomocné odsouzení za úmyslný trestný čin, uložení kárného opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo prohlášení konkursu. Jestliže takový advokát vykonával advokacii samostatně, Komora mu v souladu s ustanovením § 27 odst. 4 ZoA určí nástupcem jednoho nebo více advokátů v závislosti na velikosti clientské základny. Případně zvolí jiná opatření, která zajistí ochranu práv a oprávněných zájmů klientů, o kterých jsou klienti prostřednictvím nástupce informováni. Ve zbytku se postupuje obdobně jako v ustanovení § 27 odst. 2 a 3 ZoA, tedy jako v případě substituční povinnosti.

---

¹⁸³Rozhodnutí odvolacího senátu ČAK ze dne 14. 9. 1999, sp. zn. 212/98

Závěr

Cílem práce bylo podrobit bližšímu zkoumání obsah vztahu mezi advokátem a klientem s důrazem na aktuální vývoj kárné i soudní judikatury a právní úpravy. Záměrem bylo zejména popsat a pochopit vztah mezi jednotlivými právy a povinnostmi obou subjektů právního vztahu. Vzájemně se prolínají, doplňují, někdy si i (zdánlivě) odporují. Klíčové je proto vnímat jednotlivá práva a povinnosti advokáta a klienta ve vzájemné souvislosti.

Důraz byl kladen především na aktuální vývoj judikatury a změny v souvislosti s novelizací některých předpisů. Největší změny nastaly v oblasti povinnosti mlčenlivosti, a to zejména v návaznosti na institut kontrolního hlášení a prohlídky v kancelářích advokáta a jiných prostorách sloužících k výkonu advokacie. Advokátní stav se proti těmto zásahům velice ostře ohrazuje. Domnívám se, že pro klienta na první pohled zřetelnější změny nastaly u informační povinnosti advokáta. Zdaleka ne všichni advokáti splnili povinnosti, které jim ukládá novelizovaný zákon o ochraně spotřebitele. Jistě bude zajímavé sledovat vývoj v oblasti spotřebitelských sporů a reklamací provedení právní služby. Do budoucna zůstává otevřenou otázkou, zda se klienti pokusí řešit spor s advokátem touto cestou nebo zda raději přímo podají stížnost ke Komoře.

Jsem toho názoru, že právní úprava vztahu mezi advokátem a klientem je na poměrně dobré úrovni. Nicméně mé výtky směřují k úpravě mimosmluvní odměny advokáta, která po zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb. zůstala upravena poněkud nešťastně. Stávající úprava advokátního tarifu je poměrně nepřehledná, a to často nejen pro klienty. Avšak právě pro ně to může představovat až překážku v právu na právní pomoc. Domnívám se, že pokud advokát v rámci informace o odměně odkáže klienta bez dalšího na úpravu advokátního tarifu, klienta to od případného zahájení soudního sporu odradí v obavě o výši nákladů. Zde lze ovšem spatřovat také nedostatek advokáta, který by měl být schopen klientovi objasnit finanční náročnost poskytované právní služby.

Elementárním prvkem ve vztahu advokáta a klienta je důvěra. V rámci této práce je na několika místech zdůrazněn její význam. Snažila jsem se jak v obecné rovině, tak konkrétně na příkladech z kárné praxe ukázat její křehkost a zároveň důležitost. Jsem přesvědčena, že při poskytování právních služeb je velmi důležitá komunikace mezi

advokátem a klientem. Jak se ukázalo, klienti jsou mnohdy nespokojení s poskytnutím právní služby, přestože byla provedena na odborné úrovni. To pramení právě z toho, že advokát klientovi dostatečně nevysvětlí rizika a následky svých kroků. A to přesto, že je činí v souladu s pokyny klienta, tedy tak, jak to po něm požadují právní i stavovské předpisy. Je však potřebné zdůraznit, že je komunikace, resp. nekomunikace, oboustranný problém. Klienti často ignorují svou povinnost součinnosti nebo jsou v ní nedůslední. Advokát pak nemá dostatečně upřesněný mandát a je pro něj obtížné poskytnout právní službu v dostatečné kvalitě. Nedorozumění pak mohou vést až ke sporům mezi advokátem a klientem a v takových případech vzájemná důvěra mizí úplně.

Seznam zkratek

advokátní kárný řád	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád
advokátní tarif	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb
CCBE	Rada evropských advokátních komor
ČAK, Komora	Česká advokátní komora
DŘ	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
Etický kodex	Usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ČAK, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod součástí ústavního pořádku České republiky
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Řím I.	nařízení č. 593/2008/ES o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I.)
zákon AML	zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění dalších předpisů
zákon o ochraně spotřebitele	zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva

Seznam literatury

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod součástí ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Etický kodex advokátů v Evropské unii

Charta základních principů evropské advokacie

Nářízení č. 593/2008/ES o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I.)

Nářízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II.).

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady Evropské Unie 2015/849 ze dne 20. 5. 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 275/2006 Sb., ze dne 31. května 2006, kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu

Vyhláška č. 385/2015 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad

Vyhláška č. 309/2015 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného v zahraničí

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ze dne 18. 12. 2000 č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 275/2006 Sb., ze dne 31. května 2006, kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu.

Usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky

Usnesení představenstva ČAK č. 2/1998 Věstníku ze dne 14. 4. 1998, kterým se upravuje smírčí řízení.

Usnesení představenstva ČAK, č. 6/2006 Věstníku, ze dne 12. 9. 2006, kterým se stanoví postup při určování zástupce České advokátní komory při provádění prohlídek a kontrol

Usnesení představenstva ČAK č. 6/1998 Věstníku ze dne 8. 12. 1998, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta

Usnesení předsednictva ČAK č. 7/2004 ze dne 28. 6. 2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem

Usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku ze dne 8. 11. 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb

Usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku ze dne 28. června 2004, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem

Usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku ze dne 11. 9. 2008, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokátů a postupu kontrolní rady České advokátní komory ve vztahu k zákonu o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Odborné publikace

BAXA, Josef, Ondřej DRÁB, Lenka KANIOVÁ a kol. *Daňový řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 1793 s. ISBN 978-80-7357-564-9.

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; FIALA, Josef aj. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2014. 1667 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela aj. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 429 s. ISBN 978-80-7478-326-5.

MACKOVÁ, Alena. *Právní pomoc advokátů a její dostupnost*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. Právo a společnost. 240 s. ISBN 80-7179-457-0.

SCHELLE, Karel a Ilona SCHELLEOVÁ. *Právní služba: advokacie, notářství, patentoví zástupci, daňoví poradci, soukromí soudní exekutoři*. 3. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 137 s. ISBN 80-86861-90-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2006, 213 s. (Právo studium). ISBN 80-86851-39-7.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; VYCHOPENĚ, Martin; KRYM, Ladislav aj. *Zákon o advokacii. Komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. 141 651 s. ISBN 978-80-7179-248-2.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře. 3367 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, Petr a kol.. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha, C. H. Beck, 2013. 4720 s. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠUSTOVÁ, Jana. *Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu právní profese*. Praha: C. H. Beck, 2016. 172 s. ISBN 978-80-7400-469-8.

TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013, 212 s. ISBN 978-80-7179-345-8.

WINTEROVÁ, Alena. MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. 751 s. ISBN 978-80-7201-940-3.

Odborné články

BUCHTA, Zdeněk. K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou z neznalosti. *Právní rozhledy*. 2008, roč. 2008, č. 2, s. 58-62. ISSN 1210-6410

INDRUCHOVÁ, Eva. Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 2015, č. 11. s. 46-49. ISSN 1210-6348.

KARMÁŠEK, Miroslav. SUCHÁNKOVÁ, Lenka. Domovní prohlídka v cloudovém úložišti – otázka rozsahu situací, v nichž mají orgány činné v trestním řízení povinnost použít postup podle § 85b trestního řádu. *Bulletin advokacie*. 2014, roč. 2014, č. 11. s. 39-41. ISSN 1210-6348.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem. *Právní rádce*. 2016, roč. 2016, č. 3, s. 66. ISSN 1210-4817

PATĚK, Daniel. Vztah advokáta a klienta. *Právní rádce*. 2002, roč. 2002, č. 2. s. 7. ISSN 1210-4817

POLEDNÍK, Petr. Zamyšlení nad oděvem advokáta. *Bulletin advokacie*. 2004, roč. 2004, č. 4. s. 3. ISSN 1210-6348.

PTAŠNIK, Adam, ŠTANGLOVÁ, Karolína. Zproštění mlčenlivosti advokáta. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 2004, č. 15, s. 579-581. ISSN 1210-6410.

ŘEHULOVÁ, Lenka. Institut zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta klientem. *Právní rozhledy*. 2011, roč. 2011, č. 11, s. 393-398. ISSN 1210-6410.

ŘEHULOVÁ, Lenka. Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 2012, č. 7, s. 242-246. ISSN 1210-6410.

SMOLÍK, Petr. Advokát versus exekutor - ochrana zájmů klienta versus exekuce?. *Bulletin advokacie*. 2002, roč. 2002, č. 4, s. 10-14. ISSN 1210-6348.

SOKOL, Tomáš. Domovní prohlídky u advokátů. *Právní rádce*. 2016, roč. 2016, č. 1 s. 54-57. ISSN 1210-4817.

ŠÍMA, Alexandr. „Účelně“ vynaložené náklady účastníka řízení při právní pomoci advokáta. *Bulletin advokacie*. 1996, roč. 1996, č. 3. s. 67. ISSN 1210-6348.

UHLÍŘ, David. Vliv nového občanského zákoníku na vztahy mezi advokátem a klientem. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 2013, č. 5. s. 12. ISSN 1210-6348.

VANTUCH, Pavel. Mlčenlivost obhájce, zproštění mlčenlivosti a jeho oznamovací povinnost. *Bulletin advokacie*. 2013, roč. 2013, č. 4, s. 13-18. ISSN 1210-6348.

VLK, Václav. Exekuční řád a advokáti – poznámky k zákonu č. 120/2001 Sb. (k diskusi). *Bulletin advokacie*. 2001, roč. 2001, č. 8, s. 45-49. ISSN 1210-6348.

ZACHOVÁ, Markéta. Povinnost mlčenlivosti advokáta. *Bulletin advokacie*. 2001, roč. 2001, č. 4, s. 24-45. ISSN 1210-6348.

ŽIŽLA VSKÝ, Michal. Pravidla odívání advokátů. *Bulletin advokacie*. 2015, roč. 2015, č. 9. s. 4. ISSN 1210-6348.

Odpovědi ČAK na dotazy ve věci povinné mlčenlivosti advokáta. 2) podání vysvětlení advokátem podle trestního řádu. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 9. s. 73-74. ISSN 1210-6348.

Odpovědi na dva dotazy ve věci zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 2001, č. 6-7, s. 98-99. ISSN 1210-6348.

Stanovisko představenstva Komory k problematice klientských spisů vedených advokátem, který zemřel. *Bulletin advokacie: Předpisy o advokacii, zvláštní číslo*. 2007. s. 320. ISSN 1210-6348.

Stanovisko představenstva ČAK ve věci zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta likvidátorem společnosti. *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 2003, č. 9, s. 69. ISSN 1210-6348

Stanovisko představenstva ČAK ze dne 8. 10. 2002 k otázce rozsahu zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta správcem konkursní podstaty. *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 2003, č. 1. s. 94-96. ISSN 1210-6348

Etický kodex advokátů Evropské unie: Důvodová zpráva. *Bulletin advokacie: Předpisy o advokacii, zvláštní číslo*. 2011. s. 382. ISSN 1210-6348.

Kárná rozhodnutí

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 19. 9. 1997, sp. zn. K 52/97

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 15. 1. 1999, sp. zn. K 249/98.

Rozhodnutí odvolacího senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. K 13/04.

Rozhodnutí odvolacího senátu ČAK ze dne 14. 9. 1999, sp. zn. K 212/98

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. K 95/2008

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 19. 9. 2003, sp. zn. K 86/02

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 27. 2. 2003, sp. zn. K 130/02

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 6. 1998, sp. zn. K 107/98

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 23. 4. 1999, sp. zn. K 370/98

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. 3. 2008, sp. zn. K 37/07

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 24. 11. 2006, sp. zn. K 53/06

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 17. 3. 2000, sp. zn. 220/99

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 26. 2. 1999, sp. zn. 405/98

Rozhodnutí kárné komise kárného senátu ČAK ze dne 24. 9. 2004, sp. zn. K 61/04

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2015, sp. zn. K 8/2015

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. K 93/2014

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 8. 10. 2010, sp. zn. K 57/2010

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 20. 6. 2003, sp. zn. K 66/01

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 3. 6. 2005, sp. zn. K 91/04

Rozhodnutí odvolacího senátu ČAK z dne 8. 9. 2004, sp. zn. K 7/04

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 8. 3. 1996, sp. zn. K 110/95

Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 12. 11. 1996, sp. zn. K 87/96

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 14. 3. 2014, sp. zn. K 69/2013
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. K 26/2013
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 5. 6. 2015, sp. zn. K 27/2015
Kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. 10. 2014 sp. zn. K 62/2014
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2015, sp. zn. K 8/2015
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. 5. 2014 sp. zn. K 118/2013
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 12. 12. 2014 sp. zn. K 33/2014
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 11. 2008 sp. zn. K 75/2008
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 12. 9. 2008 sp. zn. K 21/2008
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2009, sp. zn. K 3/2009
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 4. 10. 2013 sp. zn. K 150/2012
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 4. 5. 2015 sp. zn. K 18/2014.
Rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 21. 10. 2011 sp. zn. K 94/2011
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 15. 7. 2013 sp. zn. K 134/2012
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. K 68/2008
Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 10. dubna 2015 sp. zn. K 95/2014

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 889/10
Nález Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 3859/13
Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. IV. ÚS 405/04
Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. I. ÚS 2474/11
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 2. 2002 sp. zn. II ÚS 46/2000

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 3819/13

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 4. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 25/12

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.1.2013, sp.zn. 31 Cdo 2038/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Tdo 3341/2006,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. NS 5 Tz 19/98

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Tdo 3341/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2992/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2533/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1515/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2507/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 1. 2015, sp.zn. 25 Cdo 4009/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2007/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 7. 2011, sp. zn. 25 Cdo 121/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2213/2005

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2015, Tpjn sp. zn. 306/214

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 31. 4. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. 6 To 24/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 2001, sp. zn. 6 To 92/01

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 8 To 12/02

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. července 2014, sp. zn. Nt 615/2014

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne XY, sp. zn. 25 Co 69/2001

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 11 Ca 98/2003

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 13 To 569/2001-394

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 8. 2000, sp. zn. 25 Co 318/2000

Rozsudek ESLP Niemitz vs. Německo ze dne 16. 12. 1992, č. 13710/88

Rozsudek ESLP André vs. Francie ze dne 24. 7. 2008, č. 18603/03

Rozsudek ESLP Michaud vs. Francie ze dne 16. 12. 2012, č. 12323/11

Internetové zdroje

Povinnost advokáta chránit a prosazovat zájmy svého klienta. In: *Maurlegal.cz* [online]. [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <http://www.maurlegal.cz/rady-zkusenosti/308-povinnost-advokata-chranit-a-prosazovat-zajmy-sveho-klienta>

Stanovisko ČAK ke kontrolním hlášením podle zákona o DPH. In: *www.cak.cz* [online]. [cit. 15-2-2016]. Dostupné z <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=15001>

Rámcová pojistná smlouva, účinná 1. 1. 2002, ve znění jejích pozdějších dodatků. In: *www.cak.cz* [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3100>

KRAMER, Jaroslav. LÉKO, Kristián. Zrada klienta je nejhorší zločin. *Lidové noviny* [online]. 18. 8. 2014 [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13430>

Statistika činnosti kontrolního oddělení a kontrolní rady v letech 2004 – 2015. In: *www.cak.cz* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10244>

Statistika vyřizování kárných žalob napadlých v letech 2000 – 2015. In: *www.cak.cz* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/10_statistika-vyrizovani-karnych-zalob.

Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci v kalendářních letech. In: *www.cak.cz* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/13_prehled-karnych-rozhodnuti--ktera-nabyla-pravni-moci.pdf

Zápis z 28. schůze představenstva, která se konala ve dnech 9. a 10. května 2016. In: *www.cak.cz* [online]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/zapis_28_predstavenstvo_2016_05_09.pdf, [cit. 2016-04-10].

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na vnitřní vztah mezi advokátem a klientem. Přestože toto téma bylo již mnohokrát zpracováno, domnívám se, že zejména v kontextu aktuální judikatury a novelizace některých předpisů, může tato práce přispět k lepšímu přehledu dané problematiky.

Systematicky je práce rozdělena celkem do šesti kapitol. V první kapitole je nastíněna povaha tohoto vztahu a zdůrazněna důležitost vzájemné důvěry. Abych mohla dále podrobně rozebrat jednotlivá práva a povinnosti, je nezbytné nejdříve nastínit vznik vztahu mezi advokátem a klientem. Přitom je důležité si uvědomit, že určité povinnosti ukládají právní předpisy advokátovi ještě před samotným vznikem právního vztahu. Za podmínek popsanych v rámci první kapitoly má advokát povinnost odmítnout poskytnutí právní služby klientovi, což lze považovat za předsmluvní povinnost. Meritum celé práce tvoří kapitola druhá a třetí. V rámci druhé kapitoly jsem nejdříve zasadila vzájemná práva a povinnosti do kontextu jejich právní úpravy, a to jak zákonné a podzákoné, tak i stavovské a mezinárodní. Dále se v jednotlivých podkapitolách věnuji nejdříve povinnostem a následně právům advokáta. Povinnost mlčenlivosti advokáta je vyčleněna do třetí kapitoly především z hlediska jejího významu. Pozornost je věnována především výjimkám z této povinnosti a zásahům do ní, které jsou ve světle současné právní úpravy a judikatury velmi aktuální. Práva klienta v zásadě odpovídají povinnostem advokáta, což samozřejmě platí i *vice versa*. Z tohoto důvodu jsou zmiňována i v předchozích podkapitolách. Celkově jsou i v kontextu kárné judikatury shrnuty ve čtvrté kapitole. Předposlední pátá kapitola se soustředí na režimy odpovědnosti advokáta, které nastupují při porušení jeho povinností popsanych v předchozích kapitolách. Největší pozornost je věnována kárné odpovědnosti advokáta ve vztahu ke klientovi a odpovědnosti advokáta za újmu způsobenou klientovi. V podkapitole pojednávající o kárné odpovědnosti jsou zahrnuty i aktuální statistiky vedené Českou advokátní komorou. Poslední kapitola objasňuje způsoby zániku právního vztahu mezi advokátem a klientem s důrazem na ochranu práv klienta v této souvislosti.

Abstract

The thesis is focused on the internal relationship between the lawyer and the client. Although this topic was already processed many times, I believe that, in particular, in the context of the current case law and the amendment of certain provisions, this work may contribute to the better understanding of this topic.

The thesis is systematically divided into six chapters. In the first chapter, there is outlined the nature of this relationship and stressed out the importance of mutual trust. To further break down the individual rights and obligations in detail, it is necessary to outline the formation of the relationship between solicitor and client first. It is important to note that the specific obligations imposed on lawyer legislation even before the formation of the legal relationship. Under the conditions described in the first chapter, the lawyer has a duty to refuse to provide legal services to the client, which can be considered as the pre-contractual obligation. Attorney has an obligation, although there is still no relationship between them. Considering the entire work, the second and third chapters are the most important ones. In the second chapter I push the reciprocal rights and obligations in the context of their legal arrangements, both legal and underpinned, and the professional and international. In addition, in each section I first duties and subsequently rights advocate. The lawyer's obligation of secrecy is earmarked in the third chapter, above all in terms of its importance. Attention is paid to the particular exceptions to this obligation and interference in her that are in the light of the current legislation and case law very current. Client rights in principle, correspond to the duties of lawyer and *vice versa*. For this reason, they are mentioned in the previous section. Overall, even in the context of the disciplinary case law summarized in the fourth chapter. The penultimate chapter focuses on modes of liability lawyer, embarking in breach of its obligations described in the previous chapters. Most attention is paid to the disciplinary liability of the solicitor in relation to the client and the lawyer's liability for the injury caused by the client. In the part dealing with disciplinary liability are included, even the current statistics conducted by the Czech Bar Chamber. The last chapter explains the ways of extinguishing the legal relationship between the lawyer and the client, with the emphasis on the protection of the rights of the client in this regard.

Klíčová slova

advokát, klient, práva a povinnosti, povinnost mlčenlivosti

Key words

attorney, client, rights and obligations, confidentiality obligation

Název práce v anglickém jazyce

Attorney and client - mutual rights and obligations